

<http://www.ostrmuz.cz/website/mainmenu/stranka-akcien/2015/ikony/>

https://www.google.sk/search?q=sv%C3%A4topetersk%C3%A1+ikona&tbm=isch&tbs=rimg:COxfYv5g_1On_VIjiMIV0Ln_1cE9-EvuplngkXaUnxEpedQTcxSslqKbp6z76v5O0pUJ6yTrDrv6RKGcb2cZmucUIh-aCoSCYwhXQuf9wT3EcNSQqcQu_1hIKhIJ4S-6mWeCRdoRvNXS5XQEmQQqEglSfES151BNzBFnbRxapCKtYCoSCWxKWopunrPvEY7fLHs8DegGKhJq_1k7SIQnrJMRtoHgx8LCQ3UqEgmsOu_1pEoYJvREPBRw_1WhNuKSoSCZxma5xQiH5oETnC8NBwABl8&tbo=u&sa=X&ved=2ahUKewjniMur7OrdAhVBC-wKHxQqDy4Q9C96BAgBEBs&biw=1849&bih=978&dpr=1#imgrc=DF9i_mD9CdUGiM:

<https://www.liveinternet.ru/users/3287612/post370476273>

ikon - gréc. eikon – „obraz, podoba, zobrazenie“; alegorický obraz ako súčasť *emblému*; tiež termín *imago, pictura*; pozri *symbolon*

ikona (obraz) - z gréc. eikon – „obraz, podoba, zobrazenie“; obraz *svätcov* (najmä v oblasti východných kresťanských cirkví) maľovaný pôvodne (?) *enkaustikou*, neskoršie *temperovými farbami* na drevené dosky, neskoršie aj vo forme *mozaiky*; súčasť *ikonostasu*; označenie *eikon* sa vzťahovalo skôr k duchovnej predlohe ako k zobrazeniu maľbou, pre ktorú mala gréčtina termín *pinax*; ikona prirovnávaná k *pečati*, ktorá je odtlačkom *matrice*, pôvodného obrazu; ikona vyvinutá v Egypte z podobizní mŕtvych (pozri *múmiové portréty, fajjúmske portréty*), ktorých pôvodná funkcia pamätná (hoci aj tu mali *rituálnu* úlohu) sa menila na kultovú; ikony niekedy považované priamo za domáce božstvá (*lárov*; pozri *rodinné a domáce božstvá*), a preto vystavované v príbytku a uctievané > oslabenie individualizácie a posilnenie typového zobrazenia (2.-3.st.), v tomto procese pokračovalo kresťanské umenie, najmä východné cirkvi; západné cirkvi stále viac odrážali vecnú a spoločenskú *skutočnosť*; východnú tradíciu predstavovala *maniera greca*; vývoj tejto tradície prerušený *ikonoklazmom* v 8.st. (pozri *ikonolatria; obrazový spor*); časť ikon zo 6.-7.st. unikla *obrazoborectvu* ukrytá v kláštore sv. Kataríny na hore *Sinaj*, odkiaľ bola v 19.st. prevezená do Kyjeva; figurálne motívy na ikonách zavedené po víťazstve *ikonodulov* a rozmach maľby ikon nastal v 10.st.; dôležitou sa stala pamätná funkcia v *acheiropoietoch* a *veraikonoch*, o ktorých sa verilo, že nevznikli ľudskou rukou ale zásahom *anjelov* > rast kultovej posvätnosti a zázračnosti ikon > ikony nosené do *boja*, začlenené do kultov ortodoxnej cirkvi (Rusko, Byzancia, Grécko); maľba ikon vytvára národné školy: arménsku, gruzínsku a ruskú (Rublev, Ušakov); od 17.st. maľba ikon umeleckým remeslom; vypracované okruhy motívov: *Madona, Ukrižovanie, Zmŕtvychvstanie, Zvestovanie, Máriina smrť, archanjeli, svätá Trojica*, niektorí cirkevní patróni, najmä *sv. Juraj*; maľba ikon ďalej rozvíjaná v technike enkaustiky, od 8.st. sa presadila tempera a plátkové *zlato* určené na pozadie; maľba kladená na drevenú dosku, do ktorej bola plocha výjavu vyhlbená > vzniknutý vyšší okraj vytvoril rám; od 18.st. ruské ikony opatrené kovovými alebo tepanými krytmi zo zlata a striebra (pozri *basma* a *oklad*); kryty zvyšovali cennosť ikony a súčasne chránili pred očadením sviecami; okrem enkaustikových a temperových ikon vznikali ikony *emailové, mozaikové, kovové* (tepané, vykladané *drahokamami*), v *ľudovom umení* ikony maľované na skle (pozri *sklomaľba*); pozri *Meter Deu, Ukazovateľka cesty, deésis, Hodigitria, veraikon, panagia, etimasia/hetimasia, Majestát, Majestas Domini, Immanuel, Eugertes, palladium staroboleslavské; ikonografia, ikonopis, inkarnát; hésychazmus; nadpisová páska, titulus; zlato, plocha obrazová, kleima, mandylion, prazdnik, Spas v silach, Strom ruského štátu; tipica, synaksis; zograf; červ hriechu, tvár svätosti; Kristove muky (!), šestodnev; Zachodnepaleská ikonopisecká škola, Stroganovská škola*

<http://en.wikipedia.org/wiki/Icon>

<http://sk.wikipedia.org/wiki/Ikona>

<http://ru.wikipedia.org/wiki/Категория:Иконы>

<http://painting-mythology.blogspot.sk/2016/01/50-icons-religious-art-icons-from-bible.html>

(Panna Mária)

http://www.cirota.ru/forum/view.php?subj=49249&order=asc&user_id=6624&show_all=1&pg=123 (prehľad typov)

Majster ikony archanjela Michaela: Archanjel Michael (champlevé, byzantská ikona, 10.st.)

Tichvinská ikona s okladom

I. M. Prjanišikov: Kresťanská púť (1893)

K. Makovskij: Rozlúčka so slobodou (1882)

ikona akafist - pozri *Ikona Oslava Bohorodičky akafistom*; *akafist*
ikona Apokalypsa -

Apokalypsa (ikona, 1.pol. 16.st.)

ikona Bohorodičky - pozri *Bohorodička nežná*

<http://www.ostrmuz.cz/website/mainmenu/stranka-akcien/2015/ikony/>

https://www.google.sk/search?q=sv%C3%A4topetersk%C3%A1+ikona&tbm=isch&tbs=ring:CQxfYv5g_1On_VIjiMIV0Ln_1cE9-EvuplngkXaUnxEpedQTcxSslqKbp6z76v5O0pUJ6yTrDrv6RKGcb2cZmucUIh-aCoSCYwhXQuf9wT3EcNSOqcOu_1hIKhIJ4S-6mWeCRdoRvNXS5XQEmQQqEglSfES151BNzBFnbRxapCKtYCoSCWxKWopunrPvEY7LHs8DegGKhIJq_1k7SIQnrJMRtoHgX8LCQ3UqEgmsOu_1pEoYJvREPBRw_1WhNuKSoSCZxma5xQiH5oETnC8NBwABI8&tbo=u&sa=X&ved=2ahUKEwjniMur7OrdAhVBC-wKHxQqDy4Q9C96BAgBEBs&biw=1849&bih=978&dpr=1#imgrc=DF9i_mD9CdUGiM:

<https://www.liveinternet.ru/users/3287612/post370476273>

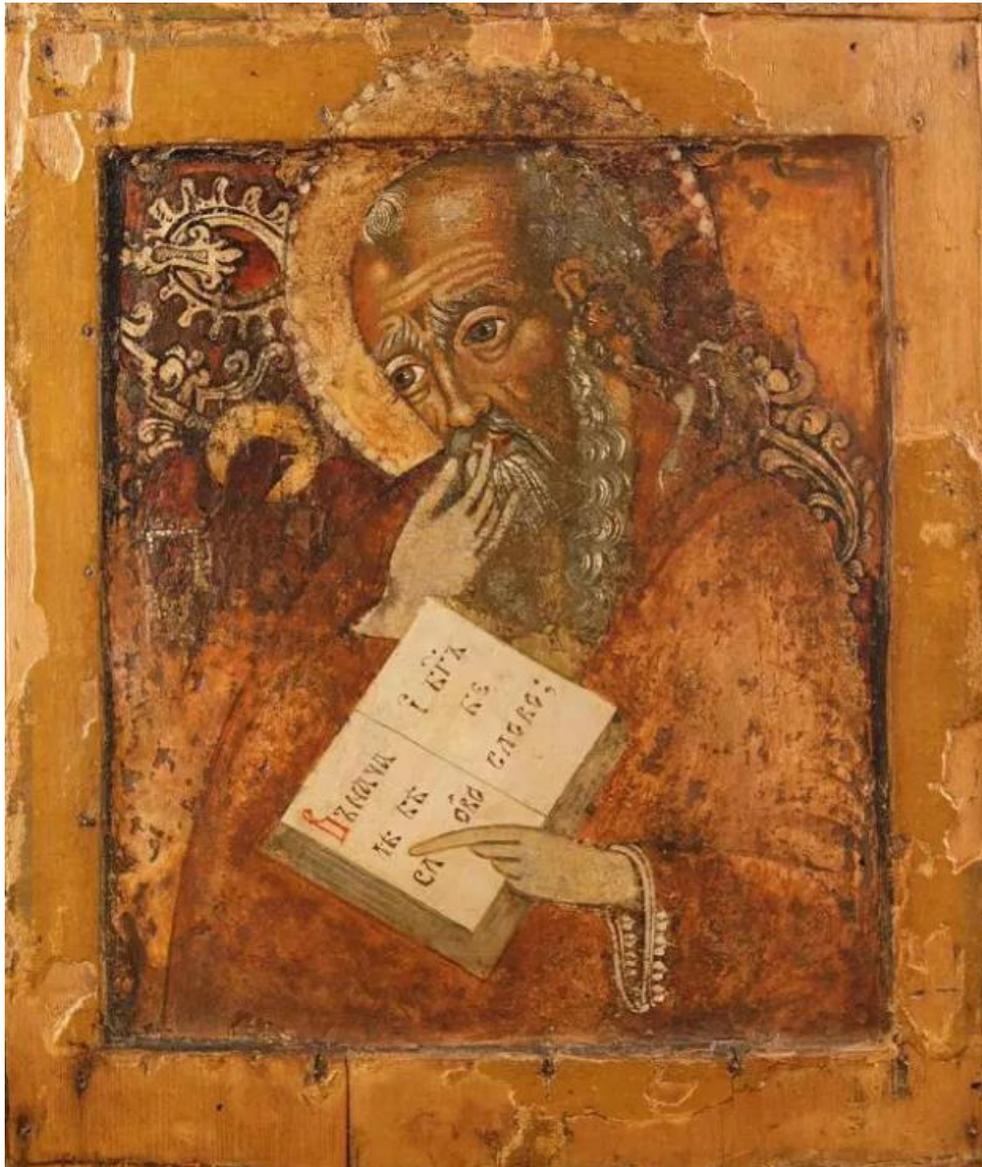

Ikona Horiaci ker - pozri *Matka Božia Horiaci ker/Theotokost horiaceho kra*

Ikona Horiaci ker (ukrajinská ikona)

Ikona sv. Ján teológ v tichu - rus. Иоанна Богослова „в молчании“; rozgi *Ján Theológ*

Sv. Ján teológ v tichu (ruská ikona, dedina Vladimir, 18.st.)

ikona Ján Krstiteľ anjel púšte -

http://iconsv.ru/index.php?option=com_joomgallery&func=viewcategory&catid=182&Itemid=1
(prehľad ikon)

M. Damaskinos: Ján Krstiteľ anjel divočiny (16.st.)

Theofanis: Ján Krstiteľ predchodca (1535-1546)

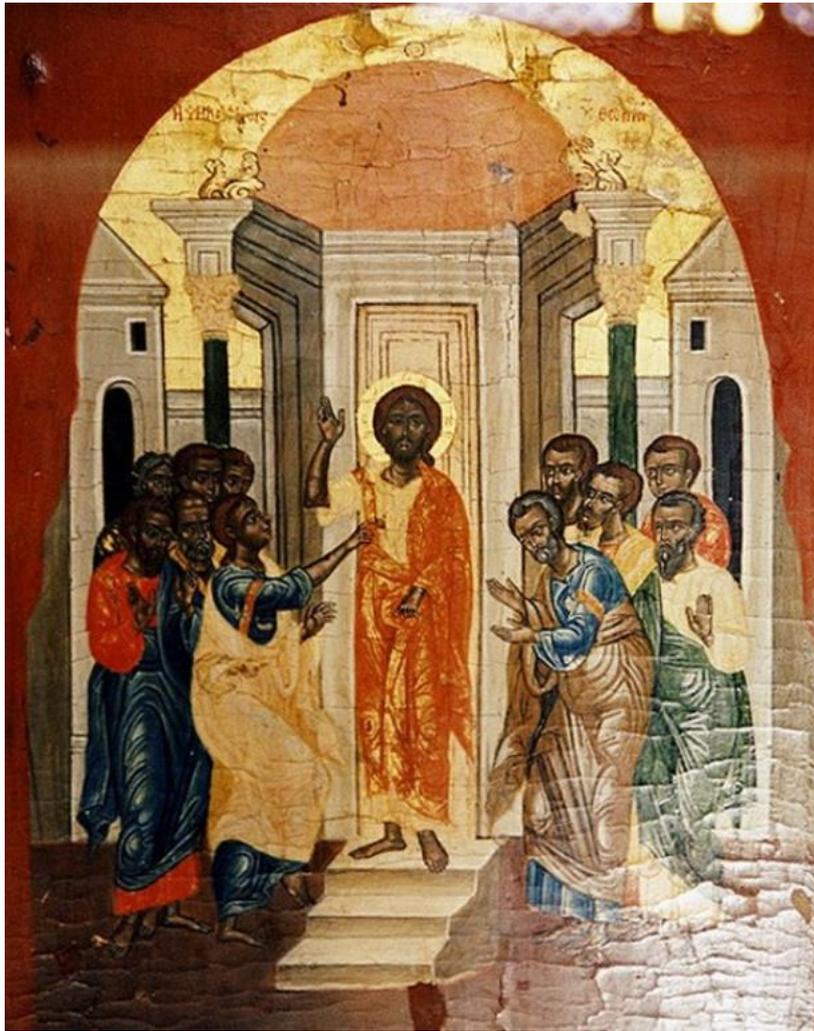

P. Čirin: Ján Krstiteľ anjel púšte (Stroganovská škola, 1620)

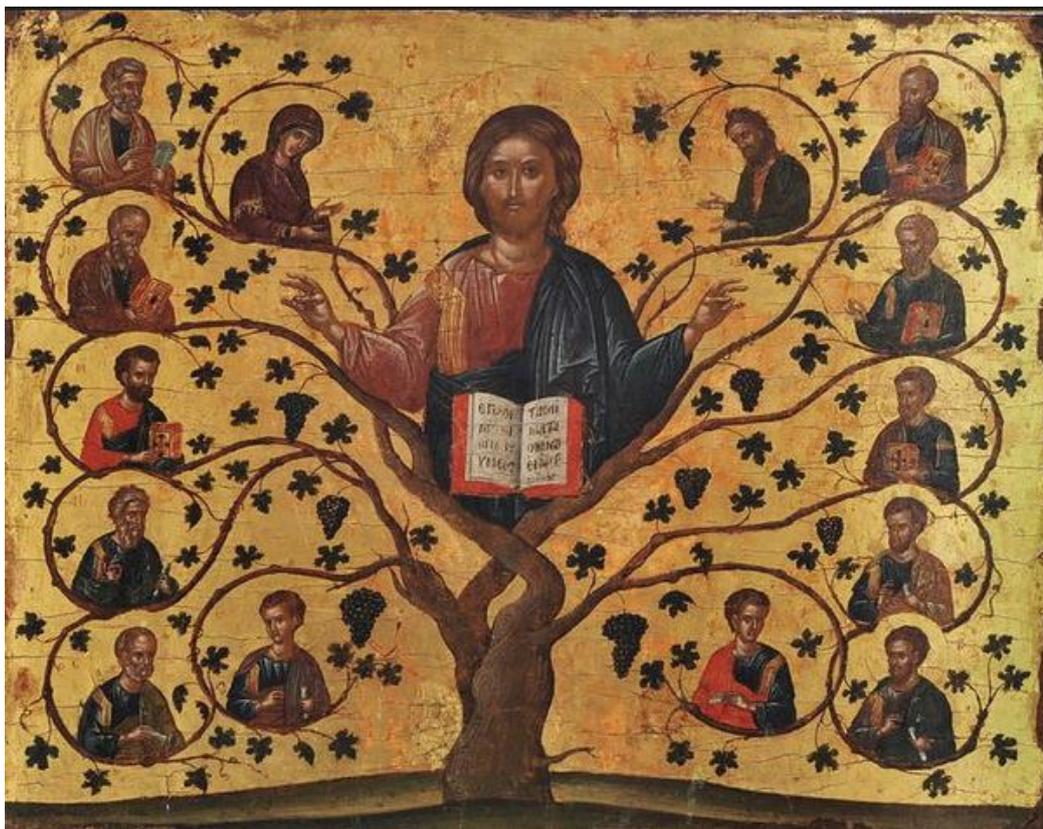
Ján Krstiteľ anjel púšte so šiestimi výjavmi zo života (kópia uralskej ikony z 18.st.)

ikona Ježiš a apoštoli -

Ježiš a apoštoli (koptská ikona, Káhira)

ikona Ježiš Kristus strom života a dvanásť apoštolov -

Ikona Ježiš Kristus strom života a dvanásť apoštolov (ikona)

Ikona Ježiš Kristus strom života a dvanásť apoštolov (ikona)

Ikona Kristus v sláve a druhý príchod Ježiša Krista -

Kristus v sláve a druhý príchod Ježiša Krista (grécka ikona, 1700)

ikona menaion - menaion ikona

Ikona Oslava Bohorodičky akafistom - pozri akafist, Theotokos

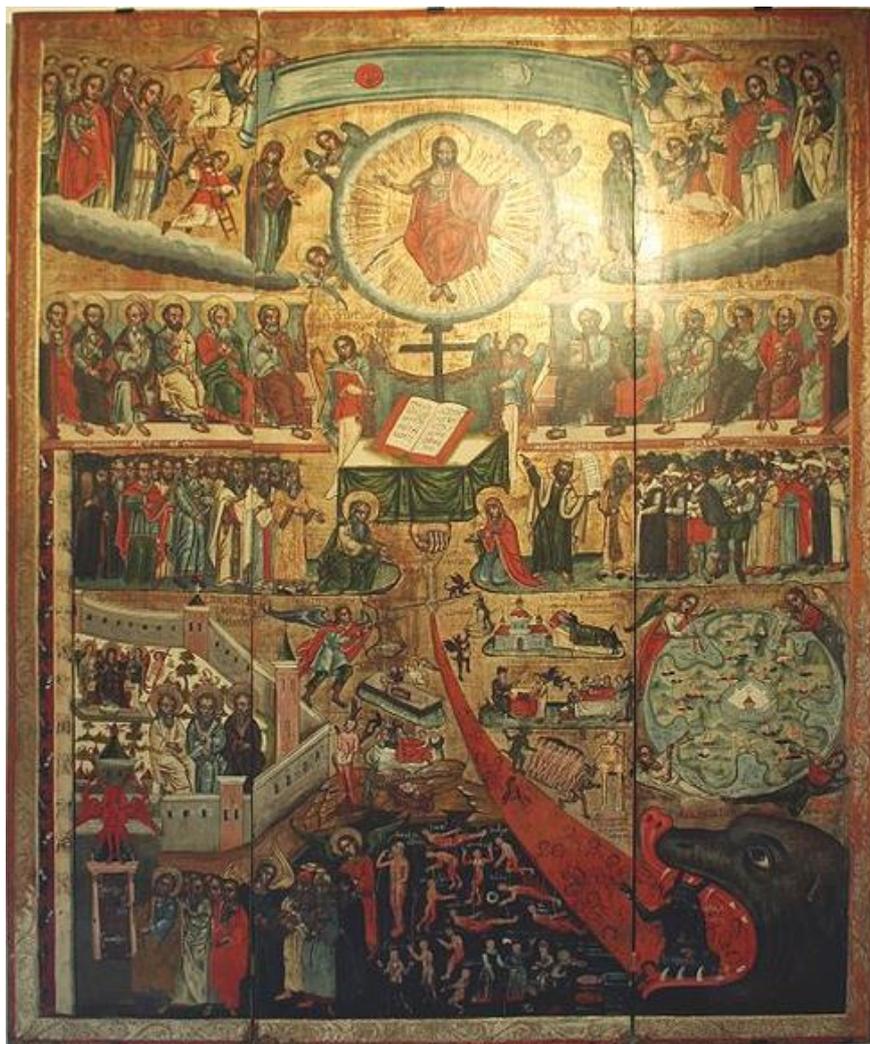

Ikona Oslava Bohorodičky akafistom (ruská ikona, 14.st.)

Anonym: Akafist Theotokos (detail ikony, zač. 18.st.)

ikona Posledný súd -

Posledný súd (ikona z Lipie, Poľsko, 17.st.)

Posledný súd (ikona, tvár svätosti, Poľsko, 17.st.)

Ikona rodinná - rus. Семейная Икона/Semejnaja ikona

P. Čirin: Rodinná ikona Borisa Godunova (rodinná ikona, 1600)

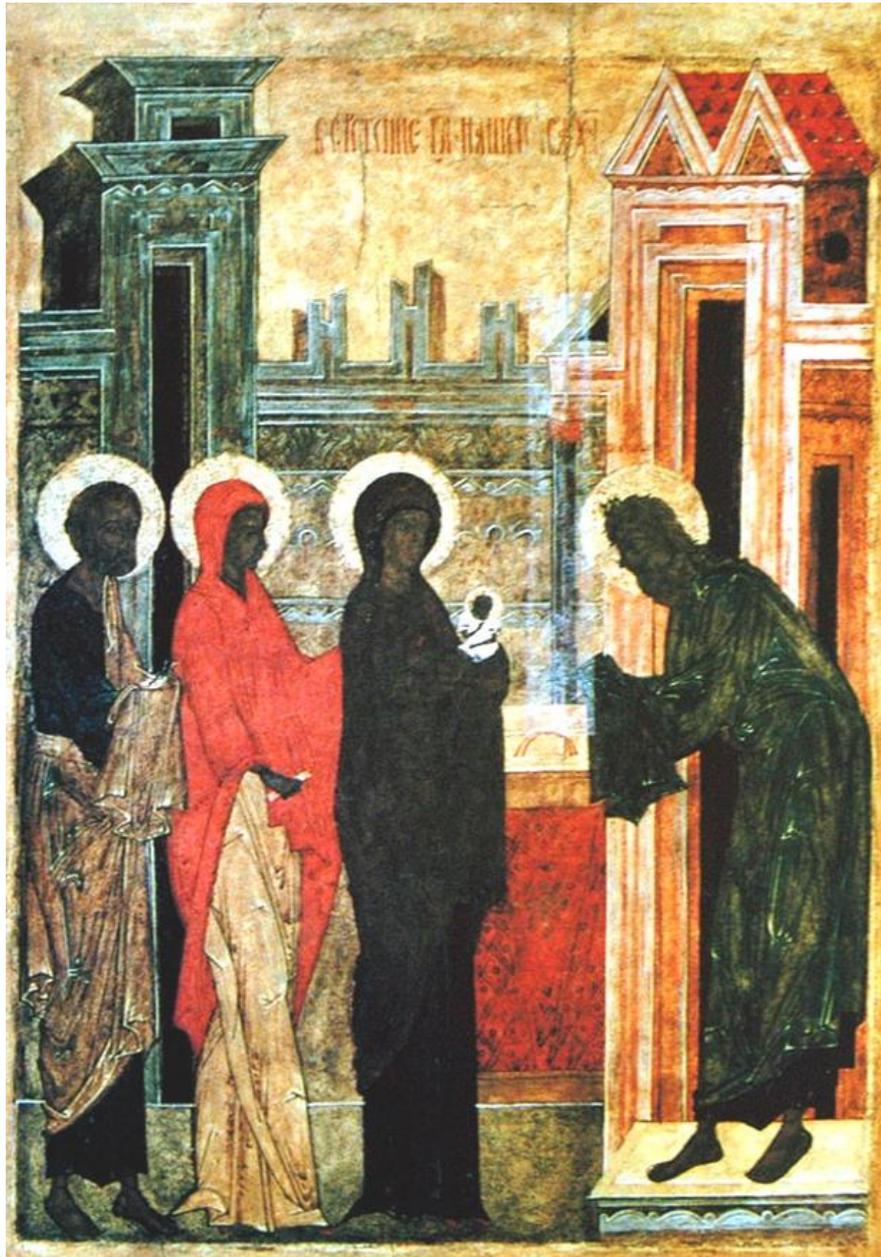
ikona ruská - ruské ikony

ikona Spasiteľ v sláve - rus. Spas v silach

Spasiteľ v sláve (ruská ikona, zač. 18.st.)

ikona Stretnutie Nášho Pána v chráme – pozri *Predstavenie Ježiša v chráme*

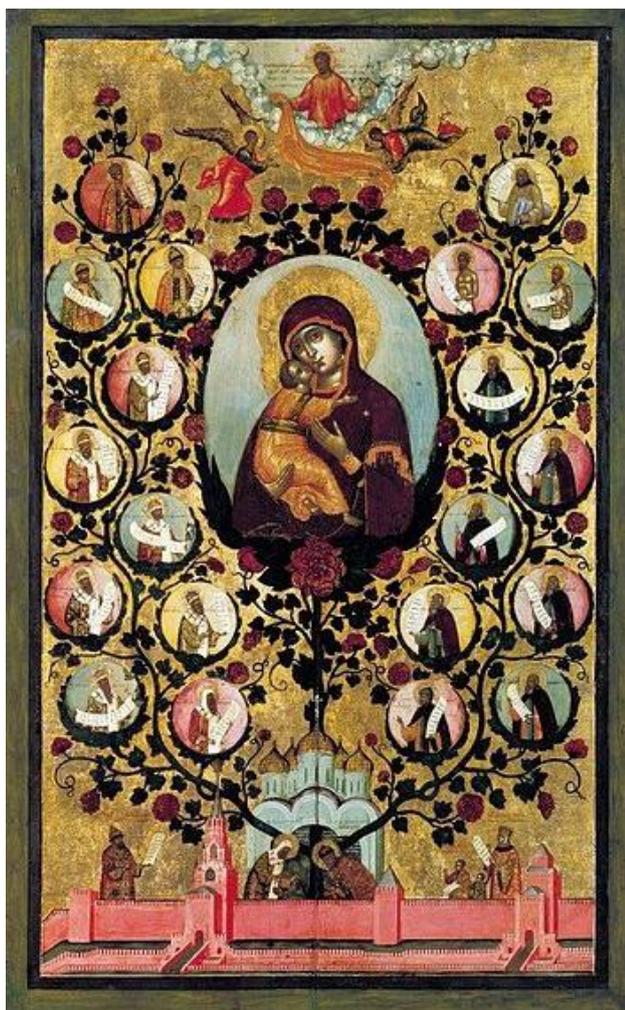
Stretnutie Nášho Pána v chráme (ikona)

Ikona Stretnutie Zachariáša a Anny -

Stretnutie Zachariáša a Anny (ruská ikona, 2.pol. 15.st.)

ikona Strom ruského štátu - ikonografický typ ikony *S. Ušakova*; pozri *ikona*

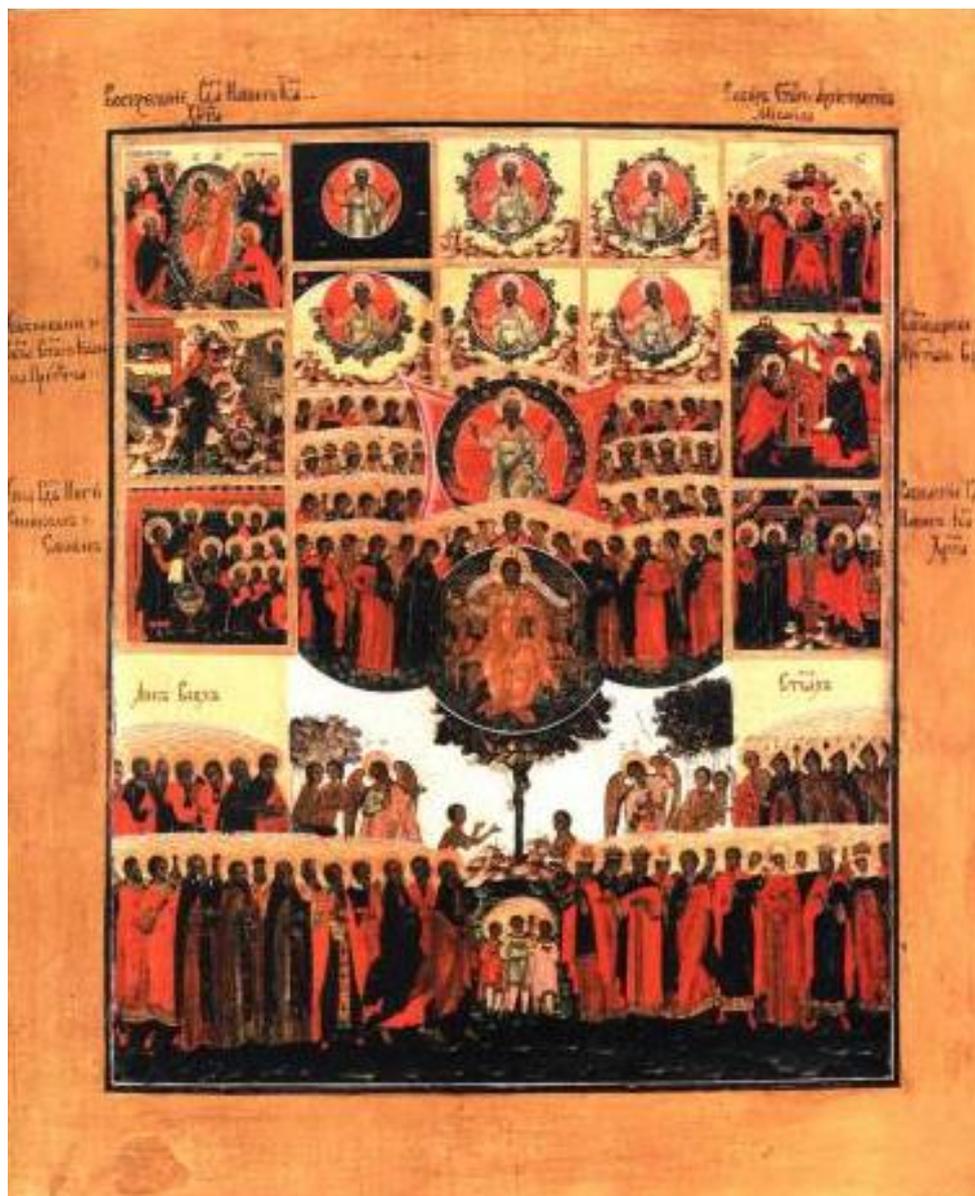
S. F. Ušakov: Chvála Panny Márie Vladimirskej. Strom ruského štátu (1668)

ikona sviatočná - ikona zobrazuje *kanonický* cyklus dvanástich hlavných sviatkov pravoslávneho *cirkevný* roku: *Zvestovanie, Narodenie Pána, Vzkriesenie Lazára, Premena Pána, Ukrižovanie, Zostúpenie do Pekiel, Nanebovstúpenie Krista*, a *ď.*; sviatočné ikony sa do dokonalosti rozvinuli v období *palaiologovskej renesancie* (13.-15.st.)

Ikona Šestodnev (tvár svätosti, 19.st.)

Ikona Šestodnev -

Ruský ikonopisec: Zmŕtvychvstanie Krista (1775 – 1800) ?

Ikona Theotokos Orans - pozri *Theotokos, Immanuel, akafis*

Ikona Theotokos Orans (Spaská katedrála v Jaroslavi, 13.st.)

Ikona tretieho nájdenia hlavy Jána Krstiteľa - pozri *Hlava Jána Krstiteľa*

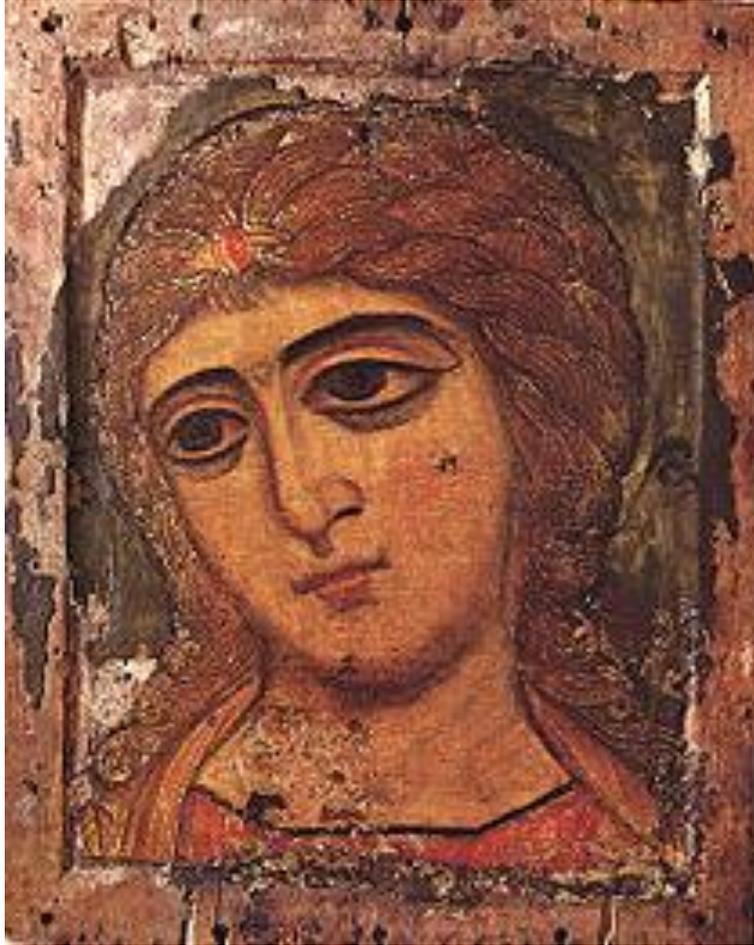
Ikona tretieho nájdenia hlavy Jána Krstiteľa (ruská ikona, 19.st.)

Ikona Vzkriesenie mŕtvych -

Vzkriesenie (ruská ikona, 18.st.)

Ikona Zlaté vlasy - ikona s archanjelom Gabrielom

tzv. „Zlaté vlasy“ (byzantská ikona archanjela Gabriela, 12.st.)

ikona (znak) - pozri *logo*, *grafický znak*

ikonický znak - zobrazujúci *znak* (pozri *ikona*); porovnaj *fonogram*

ikonizácia - nahrádzanie *nápisov* štylizovanými obrazcami; pozri *logo*, *piktogram*

- zástancovia uctievania *ikon*, opak *ikonoklastov*; v boji s *obrazoborectvom/ikonoklazmom* zvíťazili a opäť zaviedli figurálne zobrazovanie *svätcov*, ktoré prežilo rozmach v 10.st.; biblický zákaz zobrazovania *Boha* prekonali odkazom na *sochárske* zobrazenie, ktoré skutočnosť zachycuje v jej hmotnosti, zatiaľ čo dvojrozmerné *maliarstvo* podáva iba zdanie > môže sa priblížiť duchovnej postate; pozri *protestantizmus*

ikonografia - z gréc. *eikon* – „obraz“, *grafein* – „písať, popísať“; spôsob zobrazovania a skúmania predstáv, výjavov i jednotlivých postáv, najmä náboženských

<https://en.wikipedia.org/wiki/Category:Iconography>

Baleka: zjednodušene veda o spôsobe ako rozlíštiť inotaje zobrazených *námetov* (najmä na *ikonách*); porovnaj *ikonológia*; ďalšie potrebné v hesle *dielo*

1. v *klasickej archeológii* náuka o *portrétoch* v *maliarstve* a *sochárstve* (*busta*, *minca*, *medaila*, *gemmy*); klasifikačné hľadiská položené renesančnými *antikvárm*i a *zberateľmi*
2. v *súčasnom dejepise umenia* metóda výkladového popisu výtvarných diel, zaoberajúca sa určením *tém*, *motívov*, *osôb*, *zvierat*, *atribútov*, *alegórií*, *symbolov*, *fariieb*, *obrazcov*, *čísiel*, *gest*, *mýtov*, *vierouky*; ikonografický rozbor nevyhnutné východisko k výkladu umeleckého *diela*, ktoré zahŕňa aj autorské určenie (*umelec*, *okruh*, *škola*, *dielňa*), *lokalizácia*, *datovanie*, *príbuznosť* na základe ikonografických radov, skupín, typov apod. (pozri *atribúcia*); rozbor sleduje dielo zo systematického (klasifikačného) a historického (chronologického) hľadiska; ikonografia utváraná ako vedný odbor v rozmedzí 16.-18.st. pod vplyvom záujmu o grécku a rímsku *antiku* (pozri *antikvita*), silným podnetom bol *historizmus* francúzskeho *romantizmu* (*klasický archeológ* Didron podal 1843 prvý prehľad kresťanských *obrazových typov*; pozri predtým *Ikonológia*), ďalší rozvoj:

F.Piper, historikovia umenia Jameson, Springer, Male, Kondakov (historik umenia a zberateľ *ikón*), ktorí prepracovali ikonografiu stredovekého, renesančného, barokného a byzantského umenia; v porovnaní s *ikonológiou* (výkladová metóda) je ikonografia metódou klasifikačne popisnou; pozri *interpretácia, atribút, ikonológia; noli me tangere, nadpisová páska, hovoriaca páska, titulus, banedrole/banderola; zberateľstvo; porovnaj hagiografia; kunsthistória, morfológia*

„**Ikonografia a ikonológia**“ - štúdia nemeckého historika umenia a ikonológa E.Panofského 1939; obsahuje výklad Panovského trojstupňového poňatia *ikonologickej* metódy:

- 1.predikonografický popis (pseudofornálny rozbor): popis predmetu v jeho realnosti a prvotnom význame
- 2.ikonografický rozbor diela založený na pochopení *témy, námetu* a predstavy v ďalšom, napr. *alegorickom* význame
- 3.ikonologický výklad, vlastný syntetický výklad významov syntetickou intuíciou, založený na objasnení dôvodov *kompozície, migrácie symbolov a alegórií, vyložení symboliky farieb* a tvarov, *kozmozogických a kozmologických* zložiek (pozri *mýty*), poňatie *priestoru* apod., v ktorých sa odráža svetový názor

ikonografia iluminovaných rukopisov - pozri *kobercová strana, labyrint (rukopisy), Liber generationis, portréty evanjelistov, droléria*

https://en.wikipedia.org/wiki/Category:Iconography_of_illuminated_manuscripts

ikonografia Ježiša Krista - pozri *spas v silach; Ježiš Kristus*

https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%B3%D0%BE%D1%80%D0%B8%D1%8F:%D0%98%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%84%D0%B8%D1%8F_%D0%98%D0%B8%D1%81%D1%83%D1%81%D0%B0_%D0%A5%D1%80%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%B0

ikonografia kresťanská - kresťanská ikonografia

ikonoklazmus – z gréc. – „*obrazoborectvo*“; nábožensko-politické hnutie v 8.-9.st. v *Byzancii*, namierené proti pozemkovému vlastníctvu a moci *kláštorov*; vedené pod heslom ničenia kultu svätých obrazov, *ikon*; razilo doktrínu nezobraziteľnosti božskej podstaty a viedlo k hromadnému ničeniu nielen ikon ale aj *fresiek, mozaik, iluminácií*; pozri *ikonodulovia*; porovnaj *diptych konzulský*

ikonolatria - uctievanie *ikon*; v *byzantskom umení* prezentovaný na pozadí sporov medzi *ikonodulmi* a *ikonoklasistami*; pozri *idolatria; obrazový spor*

ikonológia - z gréc. *eikon* – „obraz“, *logos* – „slovo, náuka“

1.pôvodne súbor *ikonografických* vzorov (*alegórií, personifikácií, atribútov, symbolov*), ktoré slúžili ako *vzorník* pre umeleckú prácu

2.od 20.st. termín označujúci umelekohistorickú metódu interpretácie umeleckého diela vo všetkých významových vrstvách (historickej, politickej, *alegorickej, morálnej, kozmologickej*) s prihliadnutím na *kompozíciu* a celú *formu* diela, s cieľom odhaliť ťažko postrehnuteľný, skrytý zmysel (v tom sa líši od klasifikačne popisnej metódy *ikonografickej*); významový výklad diela z hľadiska svetového názoru, ktorý jeho vznik podnietil > prekonáva úzke zameranie formálnych rozborov a prihliada k historickým podmienkam vzniku diela, k premenám, ktorými dielo vývojom prechádza; názov prvý raz použil 1912 historik umenia a ikonológ A.Warburg pri rozbere *fresiek* vo Ferrare > ikonológia spočiatku nazývaná *warburgovská metóda*; osobnosti: R.Wittkower, J.Baltrušaitis, A. Chastel, E.H.Combrich, Ch.de Tolnay, M.Achapiro, F.Saxl, R.Chadraba, J.Bialostocki; vedná škola: Warburg Institute v Londýne; sústreďuje sa na výklad ikonograficky zložitých diel, najmä z obdobia renesancie a baroka (Dürer, Michelangelo, Tizian); kritika ikonológii vytyka prevažujúci dôraz na *tému a námety* a podcenenie umeleckých hodnôt; pozri *Ikonografia a ikonológia, mytologické námety, Ikonológia, paralelizmus, antitéza, Pictor in carmina, Concordia in veteris et novi testamenti*

ikonopis - súbor predpisov určujúcich v umeleckú tvorbu, najmä v oblasti maľby *ikon*; pozri *inkarnát, apoteóza*; porovnaj *conchetto*

ikonopisec Neznámy - Neznámy ikonopisec

ikonopisec Ruský - Ruský ikonopisec

ikonopisci - *maliari ikon*; pozri A. Rublev, Theofan Grék, Malarytský majster, P. Čirin

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:Icon_painters

ikonopisci ruski - ruski ikonopisci

ikonopisecké školy - pozri *Zachodnepaleská ikonopisecká škola, Stroganovská škola*

ikonostas - z gréc. eikonostasion – „obrazová stena“; osobitná stena medzi *chórom* pravoslávneho kostola a veriacimi; oddeľuje oltárnu časť (*apsidu*, pozri *bema*) od *lode*; zvyčajne murovaná a s tromi (príp. jedným) vchodmi, opatrená drevenou konštrukciou, pokrytá podľa záväzného systému neprenosnými *ikonami*; zárodok ikonostasu v grécko-byzantskom *stredoveku* po novom uznaní ikon (pozri *ikonodulovia*), ktoré uzatvorilo *obrazoboreckú* etapu v 10.st.; ikonostas bohato rozvinutý najmä v ruskom prostredí (Zagorsk, Novgorod), kde bol postupne od 14.st. zvyšovaný až ku *klenbe* a opatrený závesom > *laikom* zakryl pohľad do *chóru* a na *oltár*; stredný vchod nazývaný *kráľovská brána*, v Rusku *cárska brána*; pozri *dianikon, protesis, prazdnik, ruská architektúra*; porovnaj *lettner, chórová prepážka, templon*

<http://sk.wikipedia.org/wiki/Ikonostas>

ikony bieloruské - bieloruské ikony

ikony koptské - ovplyvnená islamizáciou kultúry; najmä v období tureckej nadvlády od 1516; ovplyvnená aj krétskymi, italsko-gréckymi a ostrovnými iónskymi školami; pozri *Koptovia*; islam

ikony ortodoxné východné - ortodoxné ikony východné

ikony ruské - ruské ikony

ikony srbské - srbské ikony

ikony ukrajinské - ukrajinské ikony

il - pozri *kamenina, kaolinit*

Ilah - v súvislosti s heslom *Alah v histórii*: Arabi zvykli vzývať *Alaha* počas veľkého nebezpečenstva; takto sa všemocný Alah stal postupne najvyšším kmeňovým božstvom; ďalšie mená, pod ktorými bol Alah označovaný sú *babylonský* a *asýrsky Ilu*, *hebrejský Elohim* a *Ilah* zo strednej Arábie; ďalším menom Alaha bol *mínojský Wadd*; v jeho podobe mal Alah tri dcéry; podľa ďalšej verzie, ktorá pochádza z *Hadramautu* v južnej Arábii, bol Alah totožný s bohom mesiaca *Sin*; Alaha uctievali aj v starobyľom juhoarabskom meste *Sába*, kde vládla *kráľovná* zo *Sáby* pod menom *Bilqis*

ilathalam - *indický hudobný nástroj*; *činely* používané pri *hudbe* v divadle *kathakali*; pozri *hudobné nástroje bicie*

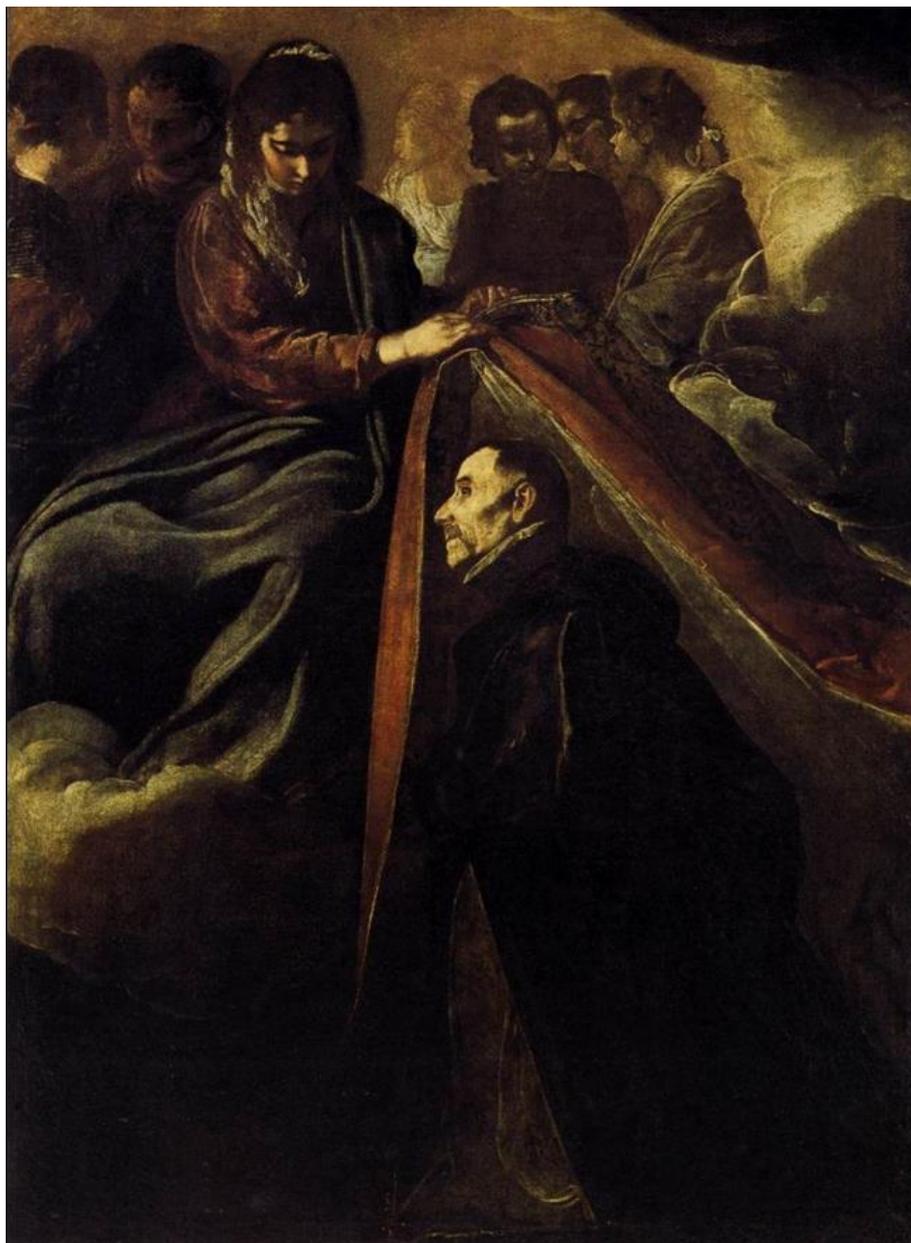
Il Contento - Il Contento

sv. **Idefonso z Toleda** - (†667); toledský arcibiskup, uctievaný a svätec a radený medzi *cirkevných otcov*; pre svoju úctu k *Panne Márii* (pozri *maríolatria*) nazývaný aj „kaplánom Panny Márie“; bol učenc a bohoslovec, ktorý slúžil ako metropolitný biskup Toleda za posledné desaťročia svojho života; jeho gotické meno bolo *Hildefuns*; hoci jeho spisy boli menej vplyvné mimo Španielska, bol kanonizovaný a zostal silný silou na polostrove po celé stáročia; španielski a (v menšej miere) portugalskí misionári šírili jeho kult po celom svete; pozri *kresťanskí svätci, Toledo*

<https://www.google.sk/search?q=st.+ildefonso&espv=2&biw=1851&bih=995&tbm=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ved=0CC0QsARqFQoTCKj1rdPj8kCFUI4FAodDBEAhg&dpr=1>

Majster sv. Ildefonsa: Sv. Ildefonso prijíma ornát od Panny (15.st.)

D. Velázquez: Sv. Ildefonso prijíma ornát od Panny (1620)

P. P. Ruben: Sv. Idefonso prijíma od Panny plášť (17.st.)

P. P. Ruben: Oltár sv. Idefonsa (1630-1632)

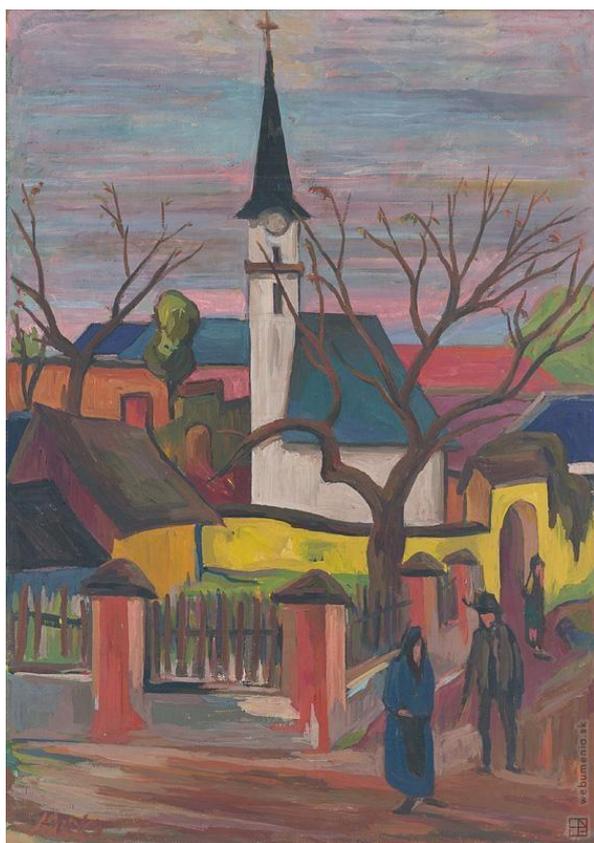
El Greco: Sv. Ildefonso (1608)

J. Ilečko: Vinobranie (1.pol. 20.st.)

J. Iľečko: Stretnutie (1957)

J. Iľečko: Opustený kostol (1947)

J. Ilečko: Ľudová slávnosť (1. pol. 20. st.)

Ile-de-France - franc. – „ostrov Francie“; historické jadro a prvé politické stredisko *Francúzska* v strede Parížskej panve; názov z 15. st.; oblasť zrodu *gotického slohu*; pozri *kastel*; *Vincennes*

Dudák v súvislosti s heslom *tzv. normandská stavebná škola*: normandská architektúra ovplyvnila vývoj architektúry v oblasti *Ile-de-France*, kde sa zrodila *gotika*

-v súvislosti s heslom *francúzske románske školy*: *Ile-de-France* bola kráľovská doména, širšia oblasť okolo Paríža; v období *románskeho slohu* sa tu stavali rôzne typy veľkých chrámov (trojlodie s priečnou loďou/*transeptom*, záver *priamy* s *apsidami* alebo prípadne s *chórovou ochodzou* s *kaplnkami*); *hlavná loď* mala dlho plochý strop, niekedy v nej boli dvojposchodové *arkády* zaklenuté *oblúkom polkruhovým*, čo umožňovalo výrazne odľahčiť obvodové múry; spočiatku v *Ile-de-France* nevznikli žiadne podstatné inovácie, dokonale boli vstrebávané všetky okolité podnety; okolo 1100 sa v hlavnej lodi uplatnil *oblúk lomený*; v roku 1140 v opátskom chráme v Saint-Denis použitá *klenba križová* s lomeným oblúkom, čo sa tradične považuje za vznik *gotickej* architektúry

-v súvislosti s heslom *gotický sloh*: ako prvé gotické stavby sa označujú stavby v 12. st. v strednom *Francúzsku* (územie *Ile-de-France*, ktoré bolo doménou kráľa); táto oblasť bola doposiaľ umelecky skôr v pozadí a nepôsobil tu bezprostredne vplyv *antickej* tradície, ktorý do istej miery brzdil rozvoj nových konštrukčných prvkov a priestorových predstáv

Ilja Muromec - pozri *Slávik-Lúpežník*; *bohatier*

https://cs.wikipedia.org/wiki/Ilja_Muromec

V. Vasnecov: Ilja Muromec (1914)

Illias/Iliada - starogrécky *epos* o desaťročnej *Trójskej vojne*: v 16 000 veršoch vypráva udalosti 51 dní posledného roku Trójskej vojny (boje *Patrokla*, *Hektóra*, *Odyssea*, *Achillea*, zásahy bohov); epos tradične pripisovaný *Homérovi* (v súvislosti s tzv. Malou Illias pozri heslo *Paris*); pozri *Eris*, *Helena*, *Paris*, *Hékabé*, *Agamemnón*, *Klytaimnestra*; *Odyssea*, *Aenaida*, *Aineas/Aeneas*; *Iason*, *Trója*; *dielo literárne*; *sup* (Biedermann); *scholia*; *T. van Thulden*

<http://it.wikipedia.org/wiki/Iliade>

Illios - staroveká svätyňa na mieste dnešnej *Tróje*, navštevovaná najmä starými Grékmi a Rimanmi očarenými *Homérovou Illiadou*

Illo Patrik - pozri *ready made*, *dadaizmus*

P. Illo: Váza

P. Illo: Váza

P. Illo: Tiché misky pre Kim Ki-duka / Leto

P. Illo: Tiché misky pre Kim Ki-duka / Jar

Illujanka - chetitský boh, démon v podobe hada, proti ktorému bojoval boh búrky *Tešub*; pozri *chetitskí bohovia*

Teššup a jeho syn Šarruma bojujú s démonickým hadom Illujanka

Illyria/Illyricum - staroveké územie časti *Balkánskeho* polostrova (dnešnej Juhoslávie a *Albánie*); v *staroveku* 7.-8.st.pr.Kr. v okruhu *halštackej kultúry*, v severných oblastiach *keltské* vplyvy; v 3. st.pr.Kr. *rímskou provinciou* (*Illyricum*), v 5.st.pr.Kr. ovládnuté *barbarskými* kmeňmi *Vizigótov* a *Ostrogótov*, na poč. 6.st. *Byzanciou* a od pol.6.st. osídľované *Slovanni*; vo forme *keltsko-ilýrskeho kráľovstva* pod názvom *Noricum* od 493 súčasťou *ostrogótskeho kráľovstva*; porovnaj územie *Keltiberov*; pozri *Benátky*; *mor*, *volavka*

Ilos - pozri *Teukros*

Ilu – v súvislosti s heslom *Alah v histórii*: Arabi zvykli vzývať Alaha počas veľkého nebezpečenstva; takto sa všemocný Alah stal postupne najvyšším kmeňovým božstvom; ďalšie mená, pod ktorými bol Alah označovaný sú *babylonský* a *asýrsky* *Ilu*, *hebrejský* *Elohim* a *Ilah* zo strednej *Arábie*; ďalším menom Alaha bol *mínojský* *Wadd*; v jeho podobe mal Alah tri dcéry; podľa ďalšej verzie, ktorá pochádza z *Hadramautu* v južnej *Arábii*, bol Alah totožný s bohom mesiaca *Sin*; Alaha uctievali aj v starobyľom juhoarabskom meste *Sába*, kde vládla *kráľovná* zo *Sáby* pod menom *Bilqis*;

iluminácia (cirkevná) - v cirkevnom význame oslávenie významnej duchovnej osobnosti

P. Della Vecchia: Iluminácia sv. Františka Borgiu (17.st.)

iluminácia (fotografovanie) - luminografia

iluminácia (rukopisov) - z lat. illuminare – „osvetľovať“; stredoveká ozdobná knižná maľba svetských alebo náboženských *rukopisov* (vo zvitkovej aj *kódexovej* podobe); výzdoba rukopisných *kódexov*, kroník a *análov*, *bohoslužobných kníh* (záhlavie kapitol, *iniciály*, okraje listov aj celostránkové rukopisné *ilustrácie*: *miniatury*; pozri *droléria*, *iniciála*, *bordúra*, *kaligram*; tiež *kolorovanie* predkresieb vkopirovaných do rukopisu; cieľ: obrazovo zvýrazniť a vysvetliť dôležité miesta textu; knižná maľba doložená už v *knihách mŕtvych* (1500pr.Kr.), ktoré ovplyvnili antickú a ranokresťanskú knižnú maľbu; *ranokresťanská knižná maľba* (4.-6.st.; pozri *predrománske umenie*, *keltské*, *anglo-írske*, *merovejské umenie*) rozvinula osobitú *iluzívnu* ilumináciu, umiestňovanú na *zvitku* pod text, v *kódexu* medzi text, na okraj alebo priamo do orámovania; západoeurópska knižná maľba sústredená na liturgické texty (pozri *bohoslužobné knihy*), hoci postupom času dostala aj čiastočne *profánny* charakter (pozri *diví muži*); cirkev podporovala obrazné podanie božieho slova, ktoré sa opieralo o *ikonografické* a výtvarné *predlohy*; postupne oddelené kláštorné *scriptoriá* od maliarskych dielní > vytvorenie štýlových okruhov: merovejský okruh (ornamentálne zvierací), írsky, keltský a anglosaský (abstraktno-ornamentálny), karolínsky (obnovujúci antickú tradíciu; pozri *karolínska renesancia*); koncom 10.st. v knižnej maľbe zreteľné národné odlišnosti, ohniská a osobnosti (pozri *karolínske umenie*: *metská*, *remešská*

škola, tzv. *Godescalcova skupina*); v niektorých prúdoch vplyv *byzantskej* knižnej maľby; v *gotike*, v maliarskych dielňach pracujúcich aj pre meštianstvo postupný pokles umeleckej hodnoty knižnej maľby; významným strediskom gotickej knižnej maľby v 13.st. *parížska škola/École de Paris*; *mecenášmi* knižnej maľby z panovníckych kruhov bol vojvoda z Berry a *Václav IV.*, Jan ze Středy (pozri *misál Jana ze Středy*); podrobnejší vývoj v Čechách pozri *knižná maľba česká*; v iluminácii používané bohaté farby, najmä *zlato*, *striebro*; kreslené pierkom (dodatčne často *kolorované*) alebo maľované *temperami*, často používané *zlátenie*; ornamentálne motívy figurálne aj zoomorfne, plošné dekorácie; pôvodne sprievodné ilustrácie egyptských *papyrusových* zvitkov, neskoršie *ranokresťanské* sakrálne (pozri *Codex aureus*, *Codex argenteus*, z čiar *karolínskeho umenia*: pozri *Godescalcov evanjelistár*, *evanjelistár abatiše Ady*, *Ríšsky korunovačný evanjelistár*, *Utrechtský žaltár*, *sakramentár arcibiskupa Droga*, *Apokalypsa z Cambrai*, *Žaltár z Amiensu*; zo *Slovenska* pozri *Nitrianský evanjeliár*) a islamské *profánne* rukopisy; po rozšírení *knihtlače* stratila iluminácia v Európe 16.st. význam; nahradili ju *kolorované knižné tlačené ilustrácie* (pozri *drevorez*, *drevoryt*, *mediryt*), v 19.st. *lacná farebná litografia* a v 20.st. *svetlotlač*

-iluminátori boli maliari farebných kresieb v starých *rukopisoch*; názov pochádza z 12.st., kedy bola zavedená del'ba práce na rukopisoch medzi maliarov a pisárov; v 13.st. v *Paríži* okruh iluminátorov vytvoril stredisko knižnej iluminácie (pozri *parížska škola/École de Paris*); pozri *knižná výzdoba*

Baleka v súvislosti s *ranokresťanským umením*: obdobným vývojom ako nástenné maliarstvo, prešlo aj knižné maliarstvo vystavené početným vplyvom ľudového aj dvorského umeleckého názoru aj podnetom umeleckých centier v provinciách (Sýria); jeho veľkou epochou bolo predovšetkým 4.-5.st. a čiastočne 6.st., kedy ťažilo z významu, ktorý kresťanstvo pripisovalo slovu (*Exodus 34,28*) a tým aj liturgickým textom (fragment biblie z Quedlinburgu 4.st.; *Viedenská Genezis*, 6.st.); pozri *ikonografia iluminovaných rukopisov*

pozri *grisaile*; *chrysografia*, *miniátorské umenie*, *miniatury islamské*, *perzské miniatúrne maliarstvo*, *inzulárne umenie*, *írska knižná maľba*, *knižná maľba česká*, *rukopis*; *filigrán*; *chrysografia*, *chryzokola*; *anglo-írske umenie*, *karolínske umenie*; *mughalské umenie*, *rágamála*; *menológia*, *žaltár*; *J. Bourdichon*; *Beatus*, *Apokalypsa*, *krížová výprava*, *mesačné obrazy*, *R. de Montbaston*, *Roman de la Rose*, *Roman de Godefroi de Bouillon*, *Guillaume de Tyr*, *Cité des Dames*

http://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Quedlinburg_Itala

http://commons.wikimedia.org/wiki/Category:5th-century_illuminated_manuscripts

http://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Illustrated_Bible_manuscripts

http://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Early_Christian_manuscripts

http://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Staatsbibliothek_zu_Berlin_manuscripts

http://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Illustrated_manuscripts_by_name

http://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Illustrated_Beatus_manuscripts

<http://discardingimages.tumblr.com/post/18401615716/diabolus-sedens-super-beemoth-lambert-of>

<http://www.pinterest.com/heatherholmes4/z-scribal-scrinations/>

ilumináti - z lat. *iluminatio* – „osvietenie“; osvietení; stredoveká sekta; pozri *trinakria* (Brown)

www: tajná spoločnosť založená 1776 Adamom Weishauptom, židovským profesorom cirkevného práva na univerzite v Ingolstadte; údajne sa mu podarilo pre vstup do rádu získať tisíce popredných Európanov a vybudovať komplikovanú hierarchiu tajných stupňov; ilumináti boli obviňovaní, že usilujú o dosiahnutie moci vo všetkých krajinách pomocou sprisahancov pôsobiacich v pozadí podľa vopred pripraveného plánu; spoločnosť bola 1785 zakázaná; o Weishauptmanovi sa tvrdilo, že sa stal jedným z duchovných otcov *Francúzskej revolúcie*; fakty však svedčia o tom, že povesti o iluminátoroch a ich plánoch na ovládnutie *sveta* patrili k antisemitským tendenciám v spoločnosti 18.-19.st.

Motto iluminátorov

iluminátori - z lat. illuminare – „osvetľovať“; maliari *iluminácií*; maliari farebných kresieb v starých *rukopisoch*; názov pochádza z 12.st., kedy bola zavedená deľba práce na rukopisoch medzi maliarom a pisárom; v 13.st. v *Paríži* okruh iluminátorov (pozri *parížska škola/École de Paris*) vytvoril stredisko knižnej iluminácie; pozri *knižná výzdoba*

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:Manuscript_illuminators

<http://fr.wikipedia.org/wiki/Catégorie:Enlumineur>

Iluminátor (Códex Albendence alebo Vigilano, 10.st.)

Iniciála C. Umelec mieša farby (iluminácia z James le Palmer: Omne Bonum, Anglicko, 1360-1375)

J. W. Alexander: Maliari rukopisov (nástená maľba v Thomas Jefferson Building, Washington, 1896)

iluminátori arménski - *arménski iluminátori*
iluminátori flámski - *flámski iluminátori*
iluminátori francúzski - *francúzski iluminátori*

iluminátori nemeckí - *nemeckí iluminátori*
iluminátori talianski - *talianskí iluminátori*
iluminátori perzskí - *perzskí iluminátori*
iluminátori rukopisov - pozri *W. de Brailles*

https://en.wikipedia.org/wiki/Category:Manuscript_illuminators

iluminované rukopisy -

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:Illuminated_manuscripts
http://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Illuminated_manuscripts
http://www.wga.hu/html_m/zgothic/miniatur/1201-250/2english/

iluminované rukopisy Beatove - *Beatove rukopisy iluminované*
iluminované rukopisy biblické - *biblické iluminované rukopisy*
iluminované rukopisy české - *české iluminované rukopisy*
iluminované rukopisy francúzske - *francúzske rukopisy iluminované*
iluminované rukopisy kresťanské - *kresťanské iluminované rukopisy*
iluminované rukopisy podľa aktuálneho umiestnenia -

http://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Illuminated_manuscripts_by_current_location

iluminované rukopisy podľa miesta vzniku -

http://cs.wikipedia.org/wiki/Kategorie:Illuminovan%C3%A9_rukopisy_podle_m%C3%ADsta_vzniku
http://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Illuminated_manuscripts_by_place_of_creation

iluminované rukopisy podľa názvu -

http://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Illuminated_manuscripts_by_name

iluminované rukopisy podľa stáročí -

http://cs.wikipedia.org/wiki/Kategorie:Illuminovan%C3%A9_rukopisy_podle_stolet%C3%AD
https://en.wikipedia.org/wiki/Category:Illuminated_manuscripts_by_century

iluminované rukopisy Britskej knižnice -

http://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Illuminated_manuscripts_in_the_British_LibraryBible%20histori%C3%A9

iluminované rukopisy Veľkej Británie -

http://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Illuminated_manuscripts_in_Great_Britain

iluminované rukopisy 10.st. - pozri *Žaltár Rampsey/Žaltár Oswalda*

https://en.wikipedia.org/wiki/Category:10th-century_illuminated_manuscripts

iluminované rukopisy 11.st. -

http://commons.wikimedia.org/wiki/Category:11th-century_illuminated_manuscripts

iluminované rukopisy 12.st. - pozri *Žaltár St. Albans*

http://cs.wikipedia.org/wiki/Kategorie:Illuminovan%C3%A9_rukopisy_12._stolet%C3%AD
http://en.wikipedia.org/wiki/Category:12th-century_illuminated_manuscripts

http://fr.wikipedia.org/wiki/Cat%C3%A9gorie:Manuscrit_enlumin%C3%A9_du_XIIe_si%C3%A8cle

iluminované rukopisy 13.st. -

http://cs.wikipedia.org/wiki/Kategorie:Iluminovan%C3%A9_rukopisy_13._stolet%C3%AD
http://fr.wikipedia.org/wiki/Cat%C3%A9gorie:Manuscrit_enlumin%C3%A9_du_XIIIe_si%C3%A8cle

iluminované rukopisy 14.st. - pozri *Žaltár Bonne Luxemburg, Žaltár kráľovnej Mary, Žaltár opátstva Ramsey, MS Douce 211*

http://commons.wikimedia.org/wiki/Category:14th-century_illuminated_manuscripts

iluminované rukopisy 15.st. -

http://commons.wikimedia.org/wiki/Category:15th-century_illuminated_manuscripts

iluminované žaltáre - pozri *Žaltár zo St. Albans*

https://en.wikipedia.org/wiki/Category:Illustrated_psalterns

ilustrácia - z lat. *illustrare* – „osvetliť, objasniť“

1. prevažne reprodukováný obrázkový sprievod alebo vysvetlenie tlačeného textu (*kniha*, časopis, propagačná tlač, letáky, *katalógy*); v knižnej tvorbe nadviazala na rukopisnú stredovekú *ilumináciu*; zrod ilustrácie vo 8.st. v *Číne* a *Japonsku* (pozri *makimono, jamato-e*); v Európe v pol. 15.st. v časoch prvej *knihtlače - inkunábulí (drevorez na letákoch, hracích kartách, knihe blokovej/tlačí blokovej)*; drevorez postupne doplnovaný *medirytom*, ktorý v 2.pol.16.st. prevážil; v 17.-18.st. pribúdajú techniky *leptu* a *drevoryt*, v 19.st. *litografia farebná*, v 20.st. techniky *svetlotlače* a *fotografia*; súčasný význam od 1840; princípy začlenenia do textu vyhraňované v tlači cirkevnej literatúry (*misály, evanjeliare, žaltáre*) a tlači svetskej literatúry (*herbáre, lekárske knihy, astrologické diela*; rytierske romány; ilustrácia pôvodne voľne previazaná na text, neskoršie pevnejšie významové spojenie a väčšia ilustračná konkrétnosť (*Svetová kronika, apokalypsa Dürerova*); svetovými ohniskami ilustrácií *Nemecko, Holandsko, Benátky (Hypnerotomachia Poliphili)*; ďalším európskym osobnostiam patrili Delacroix, W.Hogart, F.Kupka, Th.Th.Heine, Toulouse-Lautrec, neskoršie Chagall, E.Barlach, A.Maillol, Picasso, Špála, Zrzavý (pozri *ilustrácia česká*); s ilustráciou spojená obroda *krásnej knihy* koncom 19.st.; pozri *dielo literárne, ilustrácia vedecká, ilustrácia česká*

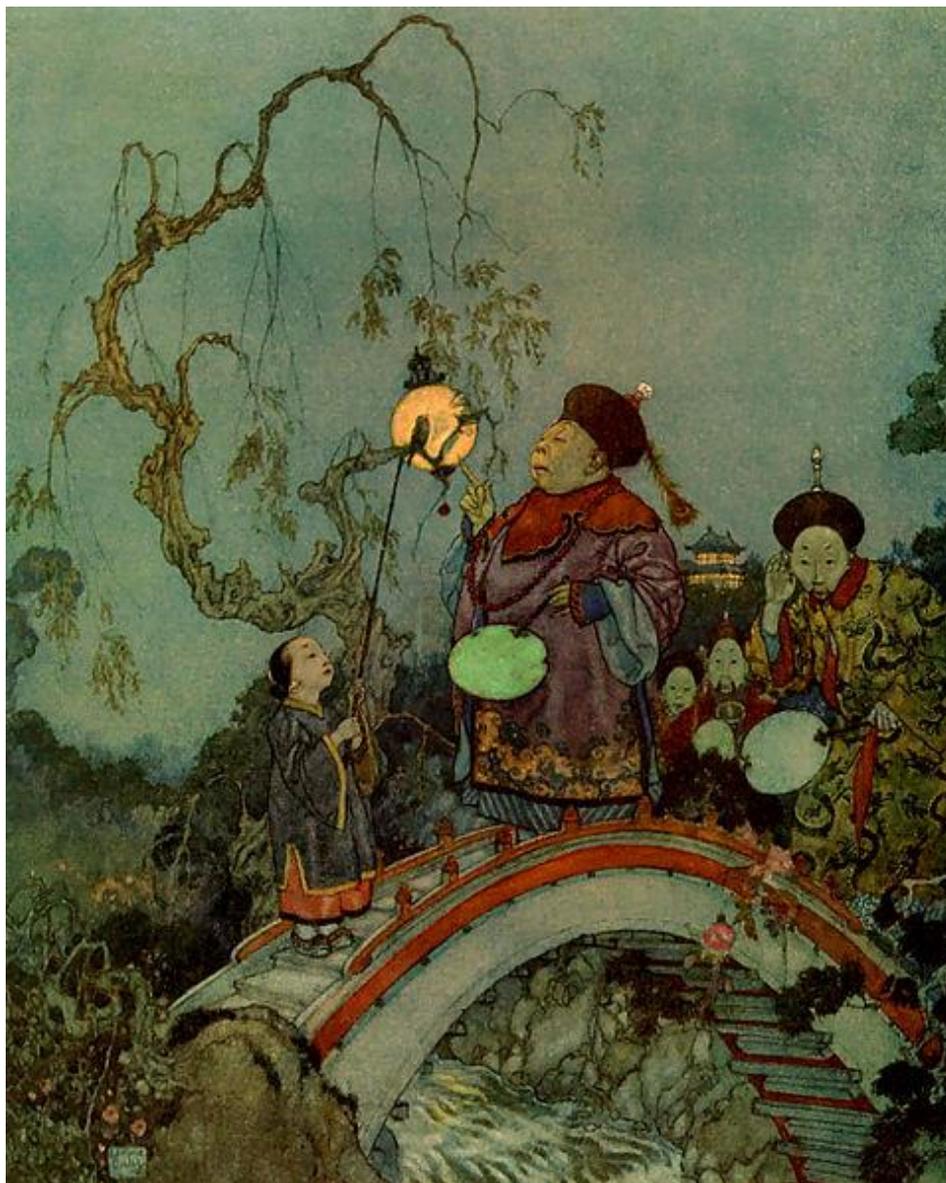
2. v širšom význame okrem tlačenej reprodukcie aj knižná výzdoba (*iniciála, kaligram* apod.) a *iluminácia*

pozri *frontispice; kanazóši; biblia pauperum, biblia obrazová, ilustrácie; obrázkový hárok, Kelmscott Press, Doves Press, Ideal book, craft-spirit/tzv. duch dobrého remesla, Arts and Crafts Exhibition Society; Ideal Book; Brandywinská škola*

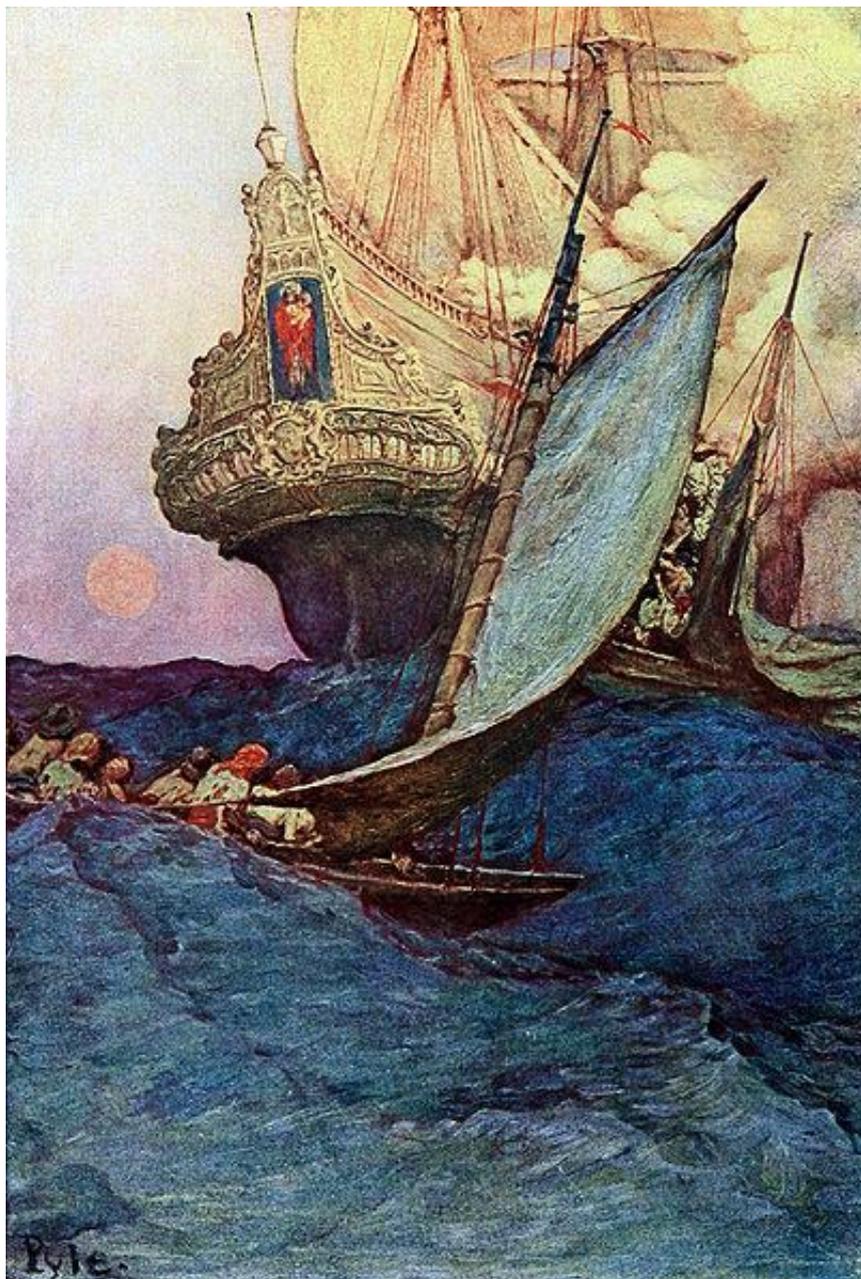
<http://de.wikipedia.org/wiki/Kategorie:Illustrator>
<http://en.wikipedia.org/wiki/Category:Illustrators>

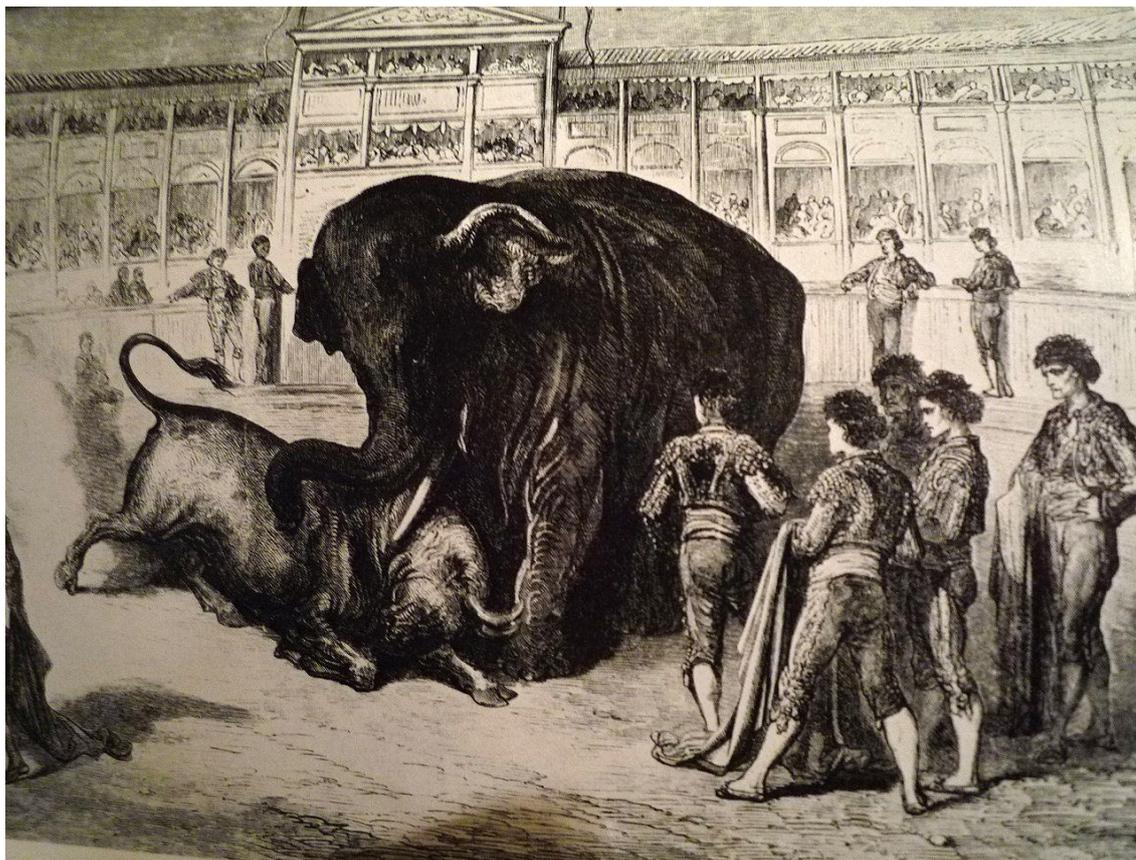
A. Rackham: „Okamžite skameneli“

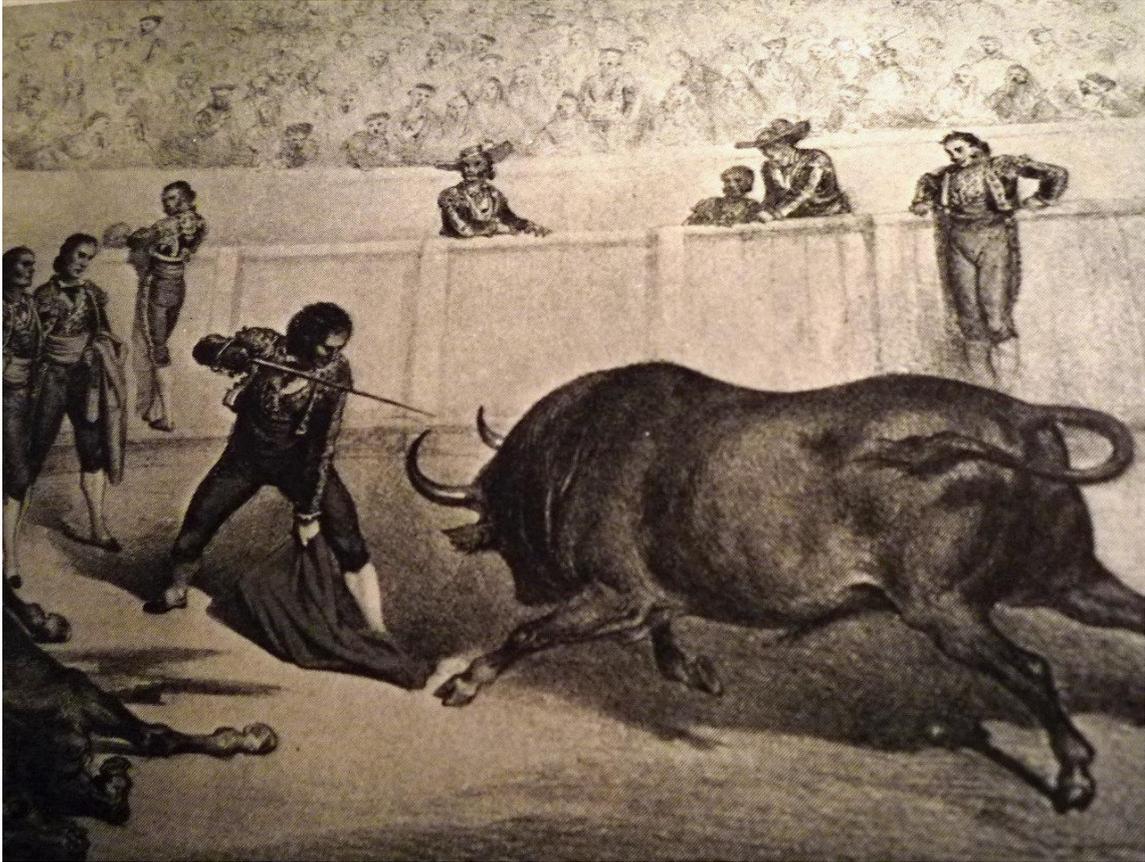
E. Dulac: Slávik (ilustrácia rozprávky)

H. Pyle: Útok na galeonu (1905)

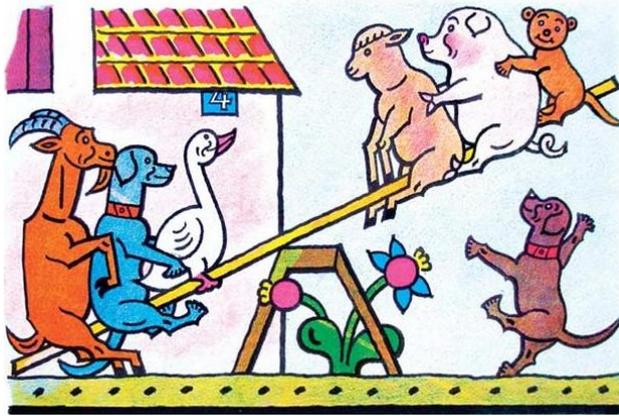
G. Doré: Bitka býka a slona (ilustrácia do novín Jeana Davilliera: Cestovanie po Španielsku, 1862-1873)

G. Doré: Býčie zápasy (ilustrácia do novin Jeana Davilliera: Cestovanie po Španielsku, 1862-1873)

ilustrácia biblická - biblická ilustrácia

ilustrácia česká - česká šrotová tlač a tlač drevorezov (pozri kniha *bloková/tlač bloková*) významným spôsobom prispela ku vzniku *ilustrácie* (pol.15.st.); dejinný význam *iluminácií* z čias vlády Karola IV. a Václava IV. a tlač letákov počas *husitskej* reformácie, motivisticky založených na *antitéze* (účinný prostriedok protirímskej agitácie); veľkými ilustráciami boli aj kresby a maľby nosené počas husitských demonštrácií; ilustrácií používala aj *protireformácia*, počas *baroka* ilustrácie rozširované aj v krásnej a odbornej literatúre (Hollar, Škréta, V.V.Reiner, M.J.Rentz); významná úloha ilustrácie počas národného obrodzenia v 19.st. (J.Mánes, K.Purkyne, M.Aleš); na poč.20.st. ilustrácia základnou zložkou obrody *krásnej knihy* (okruh *Modernej revue*: umelecký časopis v rozmedzí 1895-1925 riadený A.Prochádzkou a J.Karáskom ze Lvovic; Z.Braunerová, V.Preissig); snahy za obrodu krásnej knihy podporoval teoretik F.X.Šalda, vydavatelja (K.Neumannová); medzi vojny: F.Kysela, V.H.Brunner, Z.Kratochvíl, *J.Lada*, V.Mašek, V.Svolinský, A.Strnadel, F.Tichý, J.Zrzavý, C.Bouda; po vojne: J.Trnka, A.Pelc, K.Lhoták, O.Janeček, J.Švengsbir, Z.Sklenář, J.Šíma, M.Romberg; pozri *maliarstvo české, česká maliarska škola*; A. Rackham

J. Lada: Rozpustilá zvieráčka (ilustrácia)

ilustrácia digitálna - digitálne ilustrácie

ilustrácia knižná - užší termín ako *malba knižná/iluminácia*; obrázkový sprievod alebo vysvetlenie knižného tlačeneho textu; európska knižná ilustrácia nadviazala na rukopisnú stredovekú *ilumináciu*; významné miesto v knižnej ilustrácii má islamská ilustrácia lekárskech a vedeckých kníh aj diel krásnej literatúry, často spájaná s *kaligrafiou*; za vrchol knižnej ilustrácie 2.pol. 15.st. považovaných 73 Dürerových *drevorezov* ku knihe *Lod' bláznov*; pozri *lettrizmus*; *islamská kaligrafia*, *nazaréni*; *kanazóši*

ilustrácie umelecké - obohatenie *diela literárneho* o výtvarný zážitok, ktorý môže byť s predlohou tesne previazaný ale aj veľmi voľnou výtvarnou paralelou; pozri *Kelmscott Press*, *Doves Press*, *Ideal book*

ilustrácie vedecké - vecné, inštruktívne a názorné podanie závažných textových miest vedeckého spisu *kresbou*, *fotografiou*; pozri *ilustrácia knižná*

ilustračná farba - farba ilustračná

tzv. **ilustračná farba pestrá** - tzv. *farba ilustračná pestrá*

tzv. **ilustračná farba prepychová** - tzv. *farba ilustračná prepychová*

ilustračné marginálie - *marginálie ilustračné/kresbové marginálie*

ilustračný nátláčok - *nátláčok ilustračný*

ilustratívny - 1.názorný, znázorňujúci, uprednostňujúci obsahovú zložku výtvarného *diela* pred výtvarnými výrazovými prostriedkami

2.v priamom vzťahu k *ilustrácii*

***ilustrátori** - pozri *E. Kutzer*, *F. B. Westphal*

<http://en.wikipedia.org/wiki/Category:Illustrators>

https://cs.wikipedia.org/wiki/Kategorie:Ilustr%C3%A1to%C5%99i_podle_n%C3%A1rodnosti

***ilustrátori americkí** - *americkí ilustrátori*

***ilustrátori anglickí** - *anglickí ilustrátori*

***ilustrátori botanickí** - *botanickí ilustrátori*

***ilustrátori britskí** - *britskí ilustrátori*

***ilustrátori českí** - *českí ilustrátori*

***ilustrátori detských kníh** - pozri *deti*; *L. Rhead*, *J. Lada*, *C. Offerdinger*, *C. Larsson*, *K. Larsson*, *A. Rackham*, *W. Crane*

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:Children's_book_illustrators

***ilustrátori erotickí** - *erotickí ilustrátori*

***ilustrátori francúzski** - *francúzski ilustrátori*

***ilustrátori kvetín a rastlín** - *botanickí ilustrátori*

***ilustrátori litovskí** - *litovskí ilustrátori*

***ilustrátori maďarskí** - *maďarskí ilustrátori*

***ilustrátori mexickí** - *mexickí ilustrátori*

***ilustrátori podľa národnosti** -

<http://en.wikipedia.org/wiki/Category:Illustrators>

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:Illustrators_by_nationality
<http://cs.wikipedia.org/wiki/Kategorie:Ilustr%C3%A1to%C5%99i>

***ilustrátori podľa národnosti -**

http://cs.wikipedia.org/wiki/Kategorie:Ilustr%C3%A1to%C5%99i_podle_n%C3%A1rodnosti

ilustrátori podľa národnosti a spisovateľov - pozri *českí ilustrátori diel J. Verna

http://cs.wikipedia.org/wiki/Kategorie:Ilustr%C3%A1to%C5%99i_podle_n%C3%A1rodnosti_a_s_pisovatel%C5%AF

ilustrátori podľa spisovateľov - pozri *českí ilustrátori diel J. Verna

http://cs.wikipedia.org/wiki/Kategorie:Ilustr%C3%A1to%C5%99i_podle_n%C3%A1rodnosti_a_s_pisovatel%C5%AF

ilustrátori rozprávok - pozri *E. Kutzer

<https://de.wikipedia.org/wiki/Kategorie:M%C3%A4rchenillustrator>

ilustrátori secesní - *secesní ilustrátori

ilustrátori slovenskí - *slovenskí ilustrátori

ilustrátori škótski - *škótski ilustrátori

ilustrátori švajčiarski - *švajčiarski ilustrátori

ilustrátori talianski - *talianski ilustrátori

ilustrátori zvierat - pozri *animalieri

ilúzia - pozri *klam*

P. Veronese: Hudba, Astronómie a Klam (1556-1557)

iluzionizmus - z lat. *illusio* – „klam“; vo výtvarnom umení zobrazenie, ktoré javovú stránku *reality* približuje zrakovej skúsenosti niekedy až na úroveň klamu (pozri *trompe l'oeil*; *plocha obrazová*); úsilie o vyvolanie priestorového dojmu hĺbky pomocou *lineárnej*, *farebnej* a *vzdušnej perspektívy*, *naturalizmu*, *verizmu*, kombinácie *malby* (pozri *nástenná malba*) a sochy v architektúre; opticky presvedčivé zobrazenie vyvolávajúce dojem reálnej existencie; v sochárstve: presahy cez rám alebo *podstavec* sochy, v reliéfnom sochárstve okrem perspektívnych skratiek aj objemové rozvinutie tvaru po hranicu *voľnej sochy* alebo vyhlbenie priestoru (porovnaj odlišnosť *zapusteného reliéfu*); stupeň a charakter iluzionizmu daný filozofickým vzťahom ku *skutočnosti*; ak ide iba o technickú korekciu klamu podmieneného fyziológiou videnia, uplatňuje sa pri *ponderácii* (zosilnenie *drieku* v strednej časti, aby nevyvolával dojem zúženia; uvoľnenie hmotnosti steny alebo stavby členením *architektonickými článkami*; zvýšenie *horizontu* a celistvé plochy > zvýšenie *monumentálnosti*, hmotnosti, kľudu); vedľa technickej korekcie sa iluzionizmus ako súčasť umeleckého názoru objavuje v antickej *scénografii*, *pompejskom maliarstve*, neskorej *gotike* 14.st.; iluzionizmus súčasťou *lineárnej perspektívy*, *kvadrurného maliarstva*, renesančného maliarstva (Giotto, L.Signorelli, Raffael, B.Peruzzi, Mantegna, L.Ghilberti, Michelangelo, P.Veronese); renesančná kompozícia *figury piramidale*, perspektíva a objemové podanie prispeli k vývoju novovekého iluzionizmu; *manieristický* iluzionizmus mal sklon k ornamentalizmu a rámovaniu > vytváral ilúziu a súčasne ju ironicky rušil; iluzionizmus *baroka* zodpovedal redstave reality a viery, dualizmu zmyslov a ducha, jednotného a dynamického priestoru > architektúra spájaná s plastickým dekórom, sochami a maliarstvom (A.Pozzo, F.A.Maulpertsch, V.V.Reiner; pozri *grisaille*, *trompe l'oeil*); novodobý iluzionizmus vždy spájaný s ostatnými zložkami diela: v *surrealizme* slúži iluzionizmus démonizácii objektu (Dalí, M.Ernst), v *pop-artu* ironizuje *realitu* (G.Segal); pozri *optický klam*, *dioráma*, *záves*, *diamantovanie*, *bosáž diamantová*; *mimesis*; *grisaille*, *verdaccio*, *camaieu*

iluzívna architektúra - architektonické prvky (*klenba*, múry) zdobené malbou alebo *reliéfom* s cieľom iluzívne rozšíriť vnútorný priestor (pozri *kvadrurné maliarstvo*); najmä *pompejská* architektúra a *barok*; pozri *grisaille*, *trompe l'oeil*, *luftmalerei*, *perspektíva*; *malba nástenná*; *obrazová plocha*

iluzívny - z lat. *illusio* – „klam“

- 1.existujúci iba v predstave; neskutočný; porovnaj *fantázia*; *imaginácia*
- 2.zdanlivo vzbudzujúci dojem *skutočnosti*; pozri *priestor* (Baleka)

M. Bočkay: Zahustená lineárna kresba (olejomal'ba)

Ilýria - Illyria/Illyricum

imaginácia - z lat. *imaginatio* – „predstavivosť“; *fantázia*, *obrazotvornosť*; predstavivosť vo vizuálnej oblasti; základná podmienka tvorivého procesu vo *výtvarnom umení*, v ktorom sa dnes zdôrazňuje predovšetkým pôvodnosť výtvarnej obrazotvornosti (pozri *invencia*); pozri *originalita*, *tvorivosť*; *manierizmus*

imaginárny - vymyslený, neskutočný, zdanlivý; pozri *capriccio*

H. Robert: Imaginárny pohľad na ruiny Veľkej galérie v Louvri (1796)

J. Heintz II : Imaginárna scéna s benátskymi budovami (capriccio, 1670-1675)

J. Beňo: Imaginárna krajina (1970)

imaginárny svet - svet imaginárny

imaginatívne umenie - 1.nové označenie českého výtvarného prúdu 30.-40.rokov, spájajúce členov pražskej surrealistickej skupiny (Štýrský, Toyen, Muzika, Šíma, Janoušek, Waschman); myšlienkovú základňu tvoril v 20.rokoch pražský *Devětsil*; k prúdu patrili aj V.Sychra, V.Tittelbach, Z.Rykr, maliari skupiny *D37*, generácia vojnová (Istler, Tikal), povojnová generácia (Z.Sklenář, Medek); pozri *artificializmus*

2.v českom *dejepise umenia*, teórii a kritike termín pre grafickú, kresbovú, maliarsku a sochársku tvorbu 30.-40.rokov, širokého záberu, s jadrom v *surrealizme*; značná pozornosť venovaná metódam a technikám tvorby, dôraz na *dekoláž*, *dekalk*, ktoré dávali možnosť využívať staré umenie (H.Bosch, Arcimboldo); princípy imaginatívneho umenia už na prelome 19.-20.st. (O.Redon, A.Kubin, J.Ensor, F.Bílek, J.Preisler, J.Zrzavý); výstava *Poesie 32* v Prahe (1932), na ktorej vystavovali H.Arp, S.Dalí, M.Ernst, G.de Chirico, J.Miró, Y.Tanguy spolu s českými výtvarníkmi: Makovský, Muzika, Waschman, F.Janoušek, H.Wichterlová, Šíma, Filla, H.Stefan, A.Hofmeister

imago - tiež *ikon/pictura*

1.obrazová zložka *emblému* v podobe *alegórie*

2.idealizovaný obraz osoby tvorený nevedome od včasného *detstva*; pozri *ideál*

imago clipeata - štýl výzdoby kresťanských *sarkofágov*: pásový *vlyis*, niekedy dva *vlyisy* nad sebou s výjavmi zo *Starého zákona*, *Kristove muky*, spasenie a v strede portrét zosnulého

imago Dei - lat. – „obraz Boží“; teologický termín, podľa ktorého človek je stvorený na Boží obraz

imago mortis - lat. „obraz smrti“; námet z okruhu *triumf smrti*; porovnaj *tanec smrti*; pozri *kostlivec*

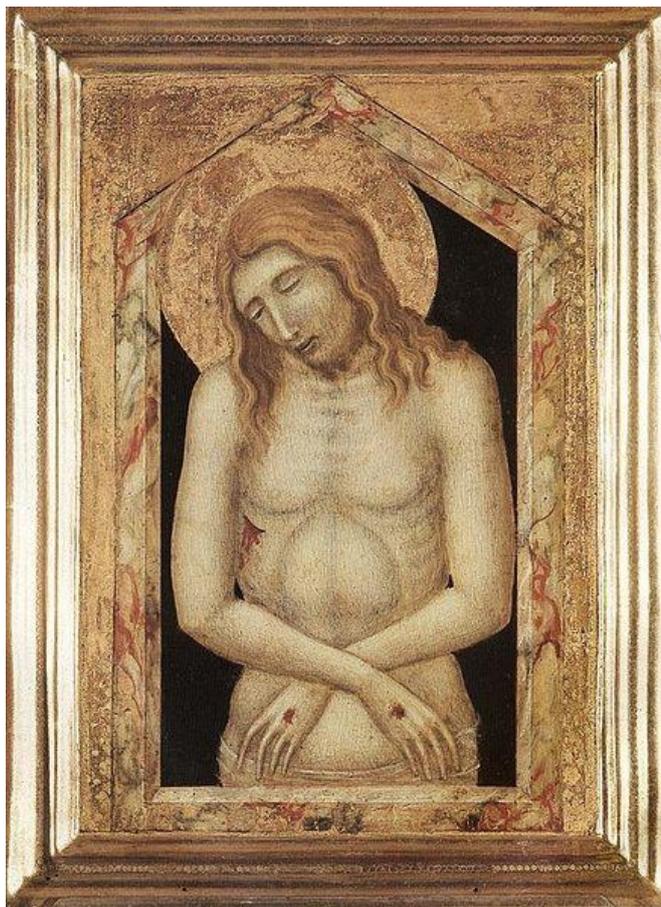
pozri *ars morendi*, *cursus mundi*, *dance macabre*, *Et in Arcadia ego*, *Gloriam finis mundi*, *chorea machabaetorum*, *corona triumfalís*, *imago mortis*, *In ictu oculi*, *memento mori*, *obrazy smrti*, *sapientia morendi*, *tanec smrti*, *triumf smrti*, *Vanitas*

M. Wolgemut: Imago mortis (imago mortis, Norimberská kronika, 1493)

Imago pietatis - zobrazenie nahého Kristovho poprsia (pozri *busta*); zobrazenie odvodené z byzantského maliarstva; počas talianskej renesancie v 14.st. pretvorený na obrazový typ *Trpiteľ*; kompozícia zbavená všetkých detailov bola určená pre kontempláciu; (Fra Angelico, Masolino da Panicale, L. Monaco); pozri *renesancia* (Baleka); *Ecce homo 2*, *Trpiteľ/Bolestný Kristus*; *Muž bolesti/Vir dolorum*

-v súvislosti s heslom *Ecce homo*: obrazový typ trpiaceho Krista, zobrazovaný už od 11.st.; Kristus zobrazovaný s *tříňovou korunou* a *purpurovom plášti*; od 15.st. nahý iba s *bedrovým rúškom*, v sputnaných rukách drží trstinu; v 15.-16.st. výjav nadobúda *žánrovosť* a vedľa kompozície dvoch postáv, Krista a Piláta, vzniká obrazový typ so samotným stojacim alebo sediacim Kristom, ktorý je blízky typu *Trpiteľ*; v 16.st. *ecce homo* splýva s ďalším *ikonografickým* typom *Imago Pietatis*

P. Lorenzetti: Bolestný Kristus (muž bolesti, 1330)

G. Bellini: Imago Pietatis (1460-1469)

immanentný - bytostne vlastný

imáret - islamský chudobinec, škola, kúpeľ, verejná studňa, *lazaret*, vývarovňa, nocľaháreň; porovnaj *karavánseraj*; pozri *islamská architektúra*

imari/imarijský porcelán - druh *porcelánu japonského* typu *artita-jaki*, ktorý sa od 17.st. vyvážal do Európy a bol určený pre tento vývoz; bohatý kvetinový dekór

imelo - *rastlina s magickou silou* (prisudzovaná od najstarších dôb v sebe najvzdialenejších oblastiach): univerzálne liečivé schopnosti, magická sila odvracať *blesky* a *oheň*, chrániť pred *zaklínaním*, prinášať *šťastie*; pre trvalú zeleň symbol *nesmrteľnosti* > stotožňované s *kozmičnými bohmi* alebo je im imelo *atribútom*; nebeská rastlina nakoľko nevyrastá zo zeme ale parazituje na strome > *vrba*, *dub* sa stávajú stromom božských a kozmičských síl; imelo sa nesmelo dotknúť zeme, aby nestratilo svoju silu > *druidami* stínané zlatým *kosákom* a pred dopadom na zem zachycované; zrážané kameňmi a chytané do *lavej* ruky (Švajčiarsko, Švédsko); v *kresťanstve* rastlinou zaisťujúcou *zdar*, *šťastie* a *zdravie* v spojení s letným a zimným *slnovratom*; pozri *vianočné dekorácie*; *liečivo*

Hall: stále zelená *rastlina* parazitujúca na *stromoch*; v *staroveku* ľudia verili, že stelesňuje žijúceho ducha; preto bolo imelo predmetom určitých *pohanských* obradov; bolo symbolom *života* a ochranným *talizmanom*: *Aeneas* utrhol „zlatú ratolesť“ pred vstupom do *podsvetia*

Becker: imelo bolo považované za ochranný prostriedok (pozri *apotropejský*) proti *chorobe*, *blesku* a *kúzlam* (pozri *mágia*); malo nosiť *šťastie*; ako stálo zelená rastlina odkazovalo k *nesmrteľnosti*; význam malo predovšetkým v *keltských* zvykoch spätých s počiatkom nového roku; pozri *slnovrat*; *keltská mytológia*

Biedermann: lat. viscum album – „imelo biele“; v mnohých starých kultúrach posvätná rastlina, dnes predovšetkým symbol *vianočných* sviatkov; je to polo parazitická rastlina odoberajúca hostiteľskej rastline vodu a minerálne látky, preto je pokladaná za akúsi rastlinu, ktorá nie je ani *strom* ani *ker*; podľa *ságy* vznikla tam, kde udel *blesk* do stromu, najmä do *duba*; imelo rastúce na dube osobitne oceňovali starí Rimania a keltskí kňazi - *druidi*; podľa rímskeho prírodovedca Gaia Plínia St. (†79) ho druidovia odrezávali zlatými kosákmi, zabaľovali do bielej šatky a spolu s *býkom* obetovali bohom; imelo pokladali za všeliek a pre jeho vždy zelený vzhľad za symbol *nesmrteľnosti*; podľa Rankeho-Gravesa sa na imelo pozeralo ako na pohlavný orgán *duba* (pozri *pohlavie*) a druidi rituálnym odrezávaním imela zlatými kosákmi vykonávali symbolickú *kastráciu*; šťava z bobúľ imela je dubová *sperma* a má omladzujúce účinky (*chylos*); dnes sú liečivé účinky imela predmetom výskumu; zistilo sa, že má účinky na zníženie krvného tlaku, močopudné vlastnosti; skúmajú sa aj jeho pretirakovinné účinky; vianočný zvyk zavesiť imelo pod povalu a slobodne sa pod ním bozkávať pramení z keltského uctievania imela; v *germánskej mytológii* sa imelo dostalo intrigami zlomyseľného boha *Lokiho* do rúk slepého boha *zimy Hödra* ako smrtonosný oštep, ktorý zapríčinil smrť *Baldura*, boha svetla a rastlín; v rajskej ríši *Gimble* ho však čaká nový život, ktorý smie začať so svojim vrahom až po zániku sveta (*ragnarök*); v tomto mýte je imelo symbolom nevinného, ale nepriateľskými čiarami opradeného nástroja zlého *osudu*

www: v niektorých oblastiach sa stromček neujal a symbolom *Vianoc* sa stala kytica *imela* alebo ihličnanov; tento zvyk pravdepodobne nadväzuje na rímsku tradíciu prinášať domov v čase vianočných a novoročných sviatkov *olivové* vetvičky; v Anglicku sa napr. vešajú zväzky imela po jednotlivých miestnostiach, pričom sa dodržiava milý zvyk, že kto sa pod imelo postaví, musí sa dať *pobozkať*

SME: význam imela ako vianočného symbolu na *Slovensku* stále žije; jeho trvalá zeleň sa považuje za výraz *nesmrteľnosti* (porovnaj *cyprus*, *céder*); v *stredoveku* sa verilo, že imelo chráni pred *bleskom* a niektorými *chorobami* (pozri *apotropaidný*); obľuba imela na *Vianoce* je rovnako veľká dnes ako pred rokmi (najmä anglický zvyk): bozk pod imelom cez *silvestrovskú* noc má zabezpečiť šťastný nový rok

Reflex: podľa stredovekej legendy bolo *imelo* kedysi *stromom*; keď z jeho *dreva* zhotovili *Kristov kríž*, strom *hanbou* uschol a zmenil sa na *rastlinu*; tá má *Kristovo umučenie* vykúpiť tak, že zahrnie *dobrom* všetkých ľudí, ktorí popod ňu prejdú; ale pozor, šťastie nosí iba tomu, kto ju dostal do daru

Imhotep - v *egyptskej mytológii* zbožštený staviteľ prvej *pyramídy* (*Džóserova pyramída* v *Sakkare*), povýšený na syna boha *Ptaha*

Zamarovský: historická osobnosť, hodnostár kráľa Džósera z 3.dynastie, staviteľ jeho pyramídy (2600 pr.Kr.); neskôr ochranca písomníctva a vzdelanosti, napokon boh lekárstva (pozri *bohovia lekárstva*; porovnaj gréckeho *Asklépia*); pri *Sakkare* v dobe prvých *Ptolemaiovcov* postavili nad jeho údajným hrobom kaplnku a vedľa nej vzniklo akési sanatórium Grékmi nazývané *Asklepeion*, ktoré navštevovali chorí z celého *Egypta*; zachovaných množstvo jeho drobných sošiek, ktoré ho zobrazujú ako muža s vyholenou hlavou, sediaceho na stoličke a čítajúceho z papyrusového zvitku; Imhotep je jedným z prvých známych architektúra (porovnaj mýtického *Daidala*; pozri *architektúra*); pozri *Papyrus Chestera Beattyho IV.*

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Imhotep>

imitácia - *napodobenina*; porovnaj *mimesis*, *simia naturae*, *iluzionizmus*; pozri *dielo*; *bižutéria*

J. Thomson: Predavač imitácie (woodburytypia z cyklu Pouličný život v Londýne, 1877)

imitovaná klenba - klenba imitovaná

Immaculata/Mária Nepoškvrneného počatia/Nepoškvrnené počatie - lat. *immaculata* – „nepoškvrnená“; španiel. *Inmaculada Concepción*; obrazový typ *Panny Márie*, stelesňujúci nepoškvrnené počatie *Krista* (porovnaj *Nepoškvrnené počatie Panny Márie*); postava *Immaculaty* stojí na kosáčiku *mesiaca* (porovnaj *Isis*), na *zemeguli* alebo *hadovi*; v *protireformácii* sú *atribúty* *Immaculaty* prevzaté z motívu *apokalyptickej ženy* (*koruna dvanástich hviezd*); pozri *mariánsky stĺp*, *mariánska symbolika*; *pštros* (*Baleka*); *aloe*; *Panna Mária na drakovi*

-v súvislosti s heslom *Evanjelium podľa Petra*: presný dátum vzniku textu je neznámy; rozbor datuje zlomky do 2.-3.st.; dokazujú, že toto evanjelium bolo v Egypte čítané na prelome 2. a 3.st.; najstaršie zmienky o Petrovom evanjeliu pochádzajú zo Sýrie; tam sa z textom mohol oboznámiť *Origenes*, ktorý sa naň odvoláva vo svojom „Komentári k Matúšovmu evanjeliu“, kde tvrdí, že Ježišovi bratia pochádzali z Jozefovho prvého manželstva (dôkaz Máriinho panenského materstva)

-v súvislosti s heslom *nepoškvrnené počatie Ježiša*: ako ženy odchádzali, stretol sa s nimi a oni odstúpili, objali mu nohy a klaňali sa mu; Ježiš im povedal, aby povedali jeho bratom (čiže učeníkom, nie pokrvným bratom), že ho stretnú v Galilei (Marek 28,9); verš je jedným z dôkazov, že starozákonní Židia chápali označenie brat (ale tiež syn) v zmysle stúpenec učenia, viery ap.

-náboženská história obrazového typu *Immaculaty* sa odvíja od postavy egyptskej bohyně *Isis*, ktorej bol pridelený *astrálny* kult; už starý výklad interpretuje dvanásť hviezd okolo hlavy *Immaculaty* ako hviezdy *zverokruhu*, Slnko ako *Krista* a Mesiac pod nohami *Immaculaty* ako pominuteľnosť sveta; *rímskokatolícka cirkev* sa s touto *epifániou* *Panny Márie* stotožnila, neskôr aj *cirkev luteránska*; *Immaculata* so svojimi zvyčajnými atribútmi (hviezdy, polmesiac, svätožiara) je známa aj pod názvom *Mária kráľovná nebies* (lat. *Regina coeli*); k *Immaculate* patrí typ *Panna Mária rozvzújúca uzly*

http://an.wikipedia.org/wiki/Immaculata_Concepc%C3%B3n

<http://imagineidei.blogspot.sk/2011/12/immaculate-conception-december-8.html>

G. Vasari: Alegória Nepoškvreného počatia (1541)

J. de Valdés Leal: Panna Mária nepoškvrneného počatia so sv. Ondrejom a Jánom Krstiteľom (1650-1652)

J. A. Escalante: Nepoškvrnené počatie (1663)

L. van Leyden: Panna na kosáčku mesiaca (rytina, 1523)

G. Reni: Immaculata (1627)

F. Zurbarán: Immaculata (1630-1635)

A. Nardi: Nepoškvrnené počatie (1619-1620)

A. Cano: Nepoškvrnené počatie (1648)

G. B. Tiepolo: Nepoškvrnené počatie (18.st.)

J. Camarón y Bononat: Immaculata concepcion a sv. Trojica (1755)

Slovenský rezbár z 2.polovice 18.storočia: Immaculata

Neznámy rezbár (pôvodne Slovenský rezbár z konca 18.storočia): Immaculata (1770-1800)

M. Vogerle (pôvodne Slovenský rezbár z 18.storočia): Immaculata (1700-1800)

Slovenský rezbár z 18.storočia: P. Mária Immaculata (1700-1800)

Neznámy rezbár (pôvodne Slovenský rezbár z 2. polovice 18.storočia): Immaculata (1750-1800)

Immanuel – tiež *Emanuel*; byzantský obrazový typ *Ježiša Krista* v podobe *Ježiša dieťaťa*; zobrazovaný na *ikonách*, napr. zobrazený na *medailóne* v obrazovom type *Panaghia Platytera*

Heinz-Mohr: byzantský typ Krista, *jezuliatka*, ktoré buď nosí Mária v medailóne, alebo živý leží na eucharistickej *paténe*; ďalšími dvoma typmi sú *Pantokrator* a *Kristus ako veľkňaz*

S. F. Ušakov: Kristus Emanuel (1697)

Ikona Theotokos Orans (Spaská katedrála v Jaroslavi, 13.st.)

immersio - Lurker v súvislosti s heslom umývanie: *krst* ponorením do vody (do 3.st. vo voľnej prírode); pozri *infusio*

imortela - *kostlivec*; pozri *smrt*

imp. - 1.skratka *imprimatur*; pozri *tlač autorská/artist's proof*
2.skratka *impresit*

impaktit - sklovitá *hmota* vznikajúca pri dopadu meteoritov; pozri *sklo prírodné*; *materiál*

impasto - 1.*podmaľba* svetlými *pastóznymi* farbami (zvyčajne *temperovými*) určená pre *olejomalbu*; podmaľba umožňuje *lavírovaním* dosiahnuť mäkké a hlboké tóny

2. *farba* nanesená v hrubej vrstve: *pastózna maľba/pasta*; v tomto význame termín aj pre dokončenú maľbu; pozri *plnidlo*, *štetce ploché s krátkymi chlpmi*, *gel pre zvýšenie hustoty*, *modelovacia pasta*

3.*empasto, pasta*

Imperiálny koč - tiež *Korunovačný koč*; zlatý koč z cisárskeho rakúskeho dvora vo Viedni;

<https://de.wikipedia.org/wiki/Imperialwagen>

M. van Meytens: Jozef II. vstupuje do Frankfurtu v imperiálnom koči (1764)

J. E. G. Prestell ml.: Korunovačný koč pred Štefanským dómom vo Viedni (1848-1850)

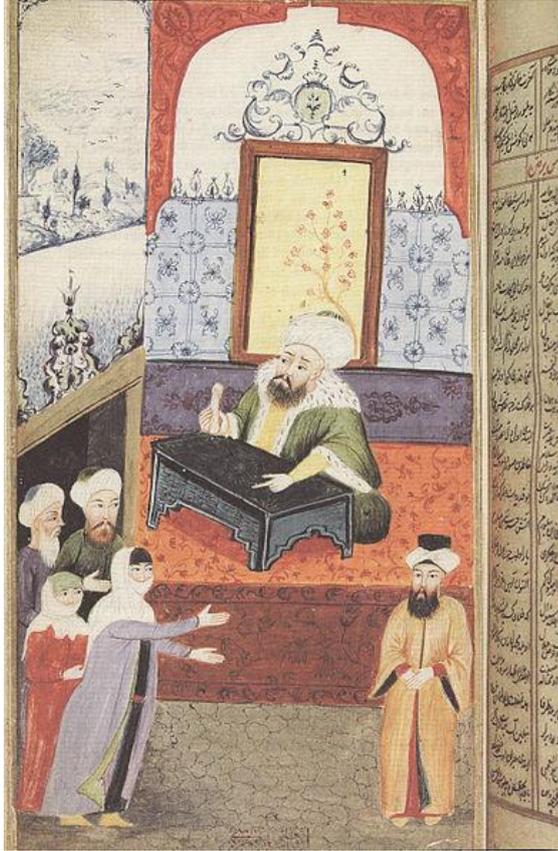
„**imperium mundi**“ - lat. – „*svetské panstvo*“ stredovekých cisárov, symbolizované napr. cisárskou *emporou* vo *westwerku*
impluvium - nádrž na dažďovú vodu v *átriu rímskeho domu*; tiež *piscina*; pozri *compluvium*; *kašna/fontána*; *rímska záhrada*

D. Hopfer: Panna Mária so sv. Alžbetou a Dieťaťom (15.st.)

impotencia - pozri *erotika*

<http://en.wikipedia.org/wiki/Sharia>

Nešťastná žena sa sťažuje kádímu na manželovu impotenciu (islamská miniatúra)

impresia - 1. *dojem, vnem* > z toho odvodený názov *impresionizmu*

2. náladový obrázok, *znak*; impresia rodu Este: *jednorožec a palma*, impresiou Maxmiliána I. cisára *rimskonemeckej ríše* bolo *granátové jablčko*; termín impresia používa James Hall

1. silný *dojem, vnem*

2. vo *výtvarnom umení*: náladový obrázok, *nálada*

impresí - starý názov pre *tlačiareň* a *písmolejáraň*; pozri *písmolitectvo*

impresia - silný *dojem, vnem*; pozri *plastinácia*

impresionistickí maliari -

https://fr.wikipedia.org/wiki/Cat%C3%A9gorie:Peintre_impressionniste

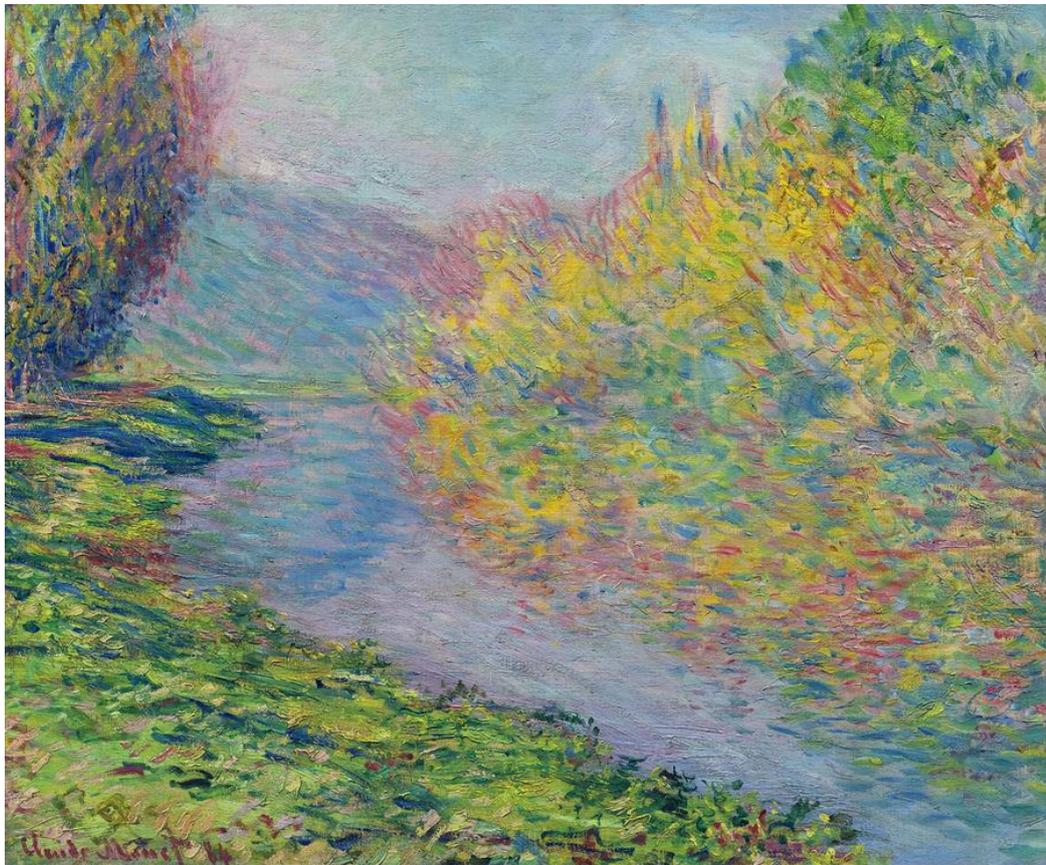
impresionistickí maliari francúzski - *francúzski maliari impresionistickí*

impresionistický kubizmus - *kubizmus impresionistický*

impresionizmus - z franc. *impression* – „*dojem*“; autor názvu kritik L.Leroy podľa Manetovho obrazu „*Impression, le soleil levant*“ – „*Dojem, východ slnka*“ (1872); umelecký smer 2.pol.19. až poč.20.st. najplnšie rozvinutý v poslednej štvrtine 19.st.; v 80.rokoch strácal na vývojovej aktuálnosti; zasiahol *maliarstvo, sochárstvo* (Rodin, Rosso), *grafiku*; záverečné obdobie *realizmu* 19.st. (pozri *J.-F. Millet*) s veľkým prínosom pre výtvarnú tvorbu budúcich generácií; reakcia na oficiálnu, historizujúcu, *akademickú* maľbu; okolo r.1885 pôvodne nedogmatický smer sa vyvinul v premyslený princíp rozvinutý v *pointilizme* a *divizionizme*; jadro smeru: *C. O. Monet, Sisley, C. Pissarro, Bazille*; širšie poňatie: *Morisotová, Cézanne, Guillaumin, Degas, Renoir*; krátky a obmedzený vplyv na tvorbu: *Gauguina, Toulouse-Lautreca*; smer nadväzoval na realistickú tvorbu 60.rokov 19.st. protestujúcu proti aristokratickým konvenciám (*Daumier, G.Courbet*), na *plenérizmus barbizonskej školy*, anglických krajinárskych *intimistov* (*J.Consatable, J.Crome, R.P.Bonnington, W.Turner*) a *marinistov* pol.19.st. (*E.Boudin, J.B.Jongkind*), na anglických akvarelistov (rukopis a výrazové možnosti transparentnej farby; pozri aj *D. Cox*); smer ovplyvnený *japonským umením* (kompozičné riešenie: *diagonála*; výstavba obrazového priestoru, plošnosť, *perspektíva*, technika kresby štetcom alebo *rákosovým perom* a ď.; pozri *japoneria*),

vedeckými poznatkami (skúmanie elektromagnetického poľa a svetla, *spektrálnym* rozborom atmosféry, štúdiom zákonitostí svetla: *Chevreulov farebný kruh*); životný pocit vrcholného impresionizmu 70.rokov: zameranie na všednú *skutočnosť*: parížske *bulváre* a predmestia, preteky koní a regát, prostredie reštaurácií a barov, rodinný život, pracovné motívy, zátíšie, radosť z obyčajného bytia, nový vzťah k prírode (nedostatok sociálneho cítenia mu vyčítal *V. W. Gogh*, ktorý inak smer obdivoval); dynamizácia obrazového deja, zdanlivo pasívne zachytenie prchavého okamihu a zmyslového *vnemu* (zrakového aj sluchového): predmet nie je popisovaný *obrysom* a *farbou*, ale zachytený podľa zákonov psychológie a fyziológie videnia a v konkrétnych atmosférických podmienkach (pozri *priestor obrazový*); sústredenie na *rozptýlené svetlo* a meniacu sa farbu viedlo k opusteniu *lokálnej farby*; štúdia svetla a *farby*, ktoré sa samé stávajú *výtvarným objektom*; farebná plocha členená farebnými škvrkami na základe zákona *kontrastu simultánnych farieb*; *rukopis* impresionistov vo svojom závere dospel k dôslednému *iluzionizmu* ale aj k samej hranici abstraktnej maľby; Nemecko: M.Liebermann, F.Uhde, W.Trubner, M.Slevogt, L.Corinth, G.Kuehl, L.Uhry; Čechy: V.Radimský, A.Slaviček, A.Hudeček, M.Jiránek, L.Kuba, v sochárstve Mařatka; Slovensko: L. Medňanský (čiastočne); Rusko: Repin, Levitan, K.A.Korovin, Serov; USA: J.Mc.Neill, Whistler; pozri *skupina Anonymná spoločnosť maliarov, sochárov a grafikov; Batignollská skupina, aktualisti, macchiaioli; postimpresionizmus, neoimpresionizmus, ukijo-e, l'art pour l'artizmus; fauvizmus, Nabis, birminghamská škola, farba javová, kolorizmus; Ch. F. Daubigny, G. Courbet, A. Boch Falaise, D. Cox, . L. Medňanský*

<http://it.wikipedia.org/wiki/Impressionismo>

C. Monet: Jeufosse jeseň (1884)

impresívny - vzbudzujúci, vyvolávajúci *dojem*; pozri *impresionizmus*

impressit - lat. – „vytlačil“; na *grafických listoch* označenie *signatúry* tlačiara, niekedy aj s adresou alebo *prípisok* u vlastnoručného *podpisu* autora, označuje *grafický list* ako *autorskú tlač*; skratka *imp.*

impressum - povinné údaje o *nakladateľstve, vydavateľovi* a *tlačiarňi*, najdôležitejšie údaje o *publikácii*; uvedené v *hlavičke* alebo na konci *novín* a *časopisov*; pozri *tlač*

imprimatur - z lat. – „nech je vytlačené“; schvaľovacia formula vyjadrujúca povolenie príslušného zodpovedného pracovníka k *tlači*, schválenie tlače; skratka: *imp.*; pozri *tlač autorská/artist's proof*

imprimatura - imprimatura

imprimé - plošné *textílie* vzorované potlačou

imprimitura/imprimatura - tal. – „podklad“; v *mal'be* tenký priesvitný primárny náter zriedenou farbou, dnes zvyčajne hnedý alebo okrový; nanášaný na suchý biely *podklad-šeps*, ktorý už nesie podkresbu obrazovej kompozície; imprimitura určená na odstránenie belosti a vytvorenie základu (*podmalby*) pre farebnú výstavbu obrazu, na izoláciu podkladu od ďalších vrstiev; niekedy už na vlhkú imprimituru nadväzuje *mal'ba* (napr. nanášanie *bielob* pri príprave plastickej modelácie *svetlom a tieňom*); tónovanie imprimitury od bielej po sivú, oker, hned', červeň až čerň (Dürer - oker, El Greco - hned', renesancia - *zem zelená*); farebnosť imprimitury pomáha určiť maliarsky okruh a *školu*; pozri *olejomal'ba*

Imprimerie royale/empri r. - známa *tlačiareň* z pol.17.st. vo *Francúzsku*, založená *Ludovítom XIII.*

improptu/emproptu - franc; *improvizácia*

improvizácia/improptu - z lat. *improvisum* – „nepredvídaný“; tvorba bez dôkladnejšej, predbežnej prípravy a kompozičného plánu, inšpirovaná vonkajšími zmyslovými alebo vnútornými podnetmi alebo inšpirovaná technickými, materiálovými a d'. svojbytnými podnetmi samotného umeleckého *diela*, tvorivým experimentovaním; za improvizácie označované aj diela vzniknuté týmto spôsobom (*kresby, modely, náčrty*); diela improvizáčného charakteru niekedy nazývané *capriccia*; vyznačujú sa sviežosťou a zmyslovou bezprostrednosťou; pozri *inšpirácia, tvorivosť*

impulz - *podnet*

A. Klimo: Impulz (1966)

Imset/Imsety/Mesti/Mesta - Amset